

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Όμιλος ΕΤΕ
Ενδιάμεσες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις
Περίοδος από 1 Ιανουαρίου έως 30 Σεπτεμβρίου 2019

Νοέμβριος 2019

Πίνακας Περιεχομένων

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	3
Κατάσταση Αποτελεσμάτων.....	4
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	5
Κατάσταση Αποτελεσμάτων – 3 μηνών	6
Κατάσταση Συνολικών Εσόδων – 3 μηνών.....	7
Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος.....	8
Κατάσταση Ταμειακών Ροών	9
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες.....	10
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών	11
2.1 Βάση παρουσίασης.....	11
2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας	11
2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α.»)	12
2.4 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών.....	14
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας.....	15
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων.....	18
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Κόστος αναδιάρθρωσης.....	18
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Φόροι.....	18
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Κέρδη ανά μετοχή	19
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	19
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών.....	19
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Ακίνητα επενδύσεων και ενσώματα πάγια στοιχεία	21
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες	22
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	24
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Υποχρεώσεις προς πελάτες	25
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις.....	25
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Λοιπές υποχρεώσεις.....	26
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις	26
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & ίδιες μετοχές.....	29
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	30
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	30
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Κεφαλαιακή επάρκεια.....	31
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	33
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Εξαγορές, πωλήσεις και λοιπές κεφαλαιακές συναλλαγές	38
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Ενοποιούμενες εταιρείες	40
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς.....	41
ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις κατά την 1 Ιανουαρίου 2019.....	41

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης

30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Σημείωση	Όμιλος	
		30.09.2019	31.12.2018
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες		2.958	5.138
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων		3.295	2.587
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	449	4.519
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		5.768	3.791
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	9	29.067	30.134
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	8	8.544	4.440
Ακίνητα επενδύσεων	10	148	1.016
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης		8	8
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία		176	150
Ενσώματα πάγια στοιχεία	10	1.756	1.046
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους		4.909	4.909
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος		383	359
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		1.921	1.777
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	11	6.446	5.221
Σύνολο ενεργητικού		65.828	65.095
ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	12	4.832	7.667
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα		3.431	2.131
Υποχρεώσεις προς πελάτες	13	42.809	43.027
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	14	1.360	1.146
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	14	6	268
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους		11	14
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό		232	239
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος		1	9
Λοιπά στοιχεία παθητικού	15	2.839	864
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	11	4.408	4.092
Σύνολο παθητικού		59.929	59.457
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο	17	2.744	2.744
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	17	13.866	13.866
Αποθεματικά & αποτελέσματα εις νέον		(10.897)	(11.570)
Ποσά αναγνωρισμένα απευθείας στα ίδια κεφάλαια σχετιζόμενα με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση		166	(78)
Ίδια κεφάλαια μετόχων Τράπεζας		5.879	4.962
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		20	676
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		5.899	5.638
Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων		65.828	65.095

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Οι σημειώσεις στις σελίδες 10 μέχρι 41 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Σημείωση	Όμιλος	
		Από 1.1 έως 30.09.2019	30.09.2018
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		1.079	1.003
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(181)	(163)
Καθαρά έσοδα από τόκους		898	840
Έσοδα προμηθειών		257	242
Έξοδα προμηθειών		(73)	(67)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες		184	175
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου		177	35
Κέρδη / (ζημιές) που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων επιμετρώμενων στο αποσβέσιμο κόστος		100	8
Καθαρά λουπά έσοδα / (έξοδα)		(19)	(68)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα		1.340	990
Δαπάνες προσωπικού		(387)	(422)
Γενικά διοικητικά και λουπά λειτουργικά έξοδα		(147)	(187)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων		(87)	(55)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	4	(320)	(247)
Κόστος αναδιάρθρωσης	5	(110)	(40)
Κέρδη προ φόρων		289	39
Φόροι	6	(11)	(19)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		278	20
Διακοπείσες δραστηριότητες			
Κέρδη από διακοπείσες δραστηριότητες	11	119	43
Κέρδη περιόδου		397	63
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		18	27
Μετόχους της Τράπεζας		379	36
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	7	€0,30	€0,02
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	7	€0,41	€0,04

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Σημείωση	Όμιλος	
		30.09.2019	30.09.2018
			Από 1.1 έως
Κέρδη περιόδου		397	63
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):			
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους επιμετρώμενες στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ"), μετά από φόρους		557	(124)
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους		1	(11)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους		(42)	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα		516	(135)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:			
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους		13	(5)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	18	529	(140)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου		926	(77)
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών		18	27
Μετόχους της Τράπεζας		908	(104)

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Αποτελεσμάτων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Όμιλος	
	30.09.2019	30.09.2018
Συνεχιζόμενες δραστηριότητες		
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	365	329
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	(65)	(55)
Καθαρά έσοδα από τόκους	300	274
Έσοδα προμηθειών	93	84
Έξοδα προμηθειών	(29)	(26)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	64	58
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων & τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	42	8
Κέρδη / (ζημιές) που προκύπτουν από την παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων επιμετρώμενων στο αποσβέσιμο κόστος	87	8
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	(22)	(22)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	471	326
Δαπάνες προσωπικού	(125)	(142)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	(50)	(66)
Αποσβέσεις και προβλέψεις απομείωσης αξίας ενσώματων ακινήτων επενδύσεων, παγίων και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(38)	(19)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	(120)	(79)
Κόστος αναδιάρθρωσης	(5)	-
Κέρδη προ φόρων	133	20
Φόροι	(3)	(7)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	130	13
Διακοπείσες δραστηριότητες		
Κέρδη περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	16	11
Κέρδη περιόδου	146	24
Αναλογούντα σε:		
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	-	7
Μετόχους της Τράπεζας	146	17
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	€0,17	€0,01
Κέρδη/(ζημιές) ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	€0,19	€0,02

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Συνολικών Εσόδων για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Όμιλος	
	30.09.2019	30.09.2018
Κέρδη περιόδου	146	24
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα):		
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:		
Αξιόγραφα διαθέσιμα προς πώληση, μετά από φόρους	205	(45)
Συναλλαγματικές διαφορές, μετά από φόρους	2	(4)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών, μετά από φόρους	(21)	-
Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης, μετά από φόρους	-	(1)
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	186	(50)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:		
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους επιμετρώμενες στην ΕΑΜΛΣΕ, μετά από φόρους	(5)	(3)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου, μετά από φόρους	181	(53)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) περιόδου	327	(29)
Αναλογούντα σε:		
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών	-	7
Μετόχους της Τράπεζας	327	(36)

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Κ. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ Δ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων – Όμιλος για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Αναλογούντα σε μετόχους της Τράπεζας											Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Σύνολο
	Μετοχικό Κεφάλαιο	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	Ίδιες μετοχές	Αξιόγραφα στην ΕΑΜΛΣΕ	Αποθεματικό συναλ/κών διαφορών	Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης	Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	Προγράμματα καθορισμένων παροχών	Λοιπά αποθεματικά και αποτ/ματα εις νέον	Σύνολο			
	Κοινές μετοχές	Κοινές μετοχές											
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	2.744	13.866	-	160	13	(119)	-	(165)	(9.803)	6.696	683	7.379	
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	-	-	-	42	-	-	-	-	(1.582)	(1.540)	-	(1.540)	
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	2.744	13.866	-	202	13	(119)	-	(165)	(11.385)	5.156	683	5.839	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(129)	(11)	-	-	-	-	(140)	-	(140)	
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	36	36	27	63	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	(129)	(11)	-	-	-	36	(104)	27	(77)	
Διανομή μερίσματος (Αγορές) / πωλήσεις ιδίων μετοχών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(40)	(40)	
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2018	2.744	13.866	(1)	73	2	(119)	-	(165)	(11.349)	5.051	670	5.721	
Κινήσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2018	-	-	1	17	10	-	-	3	(120)	(89)	6	(83)	
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	2.744	13.866	-	90	12	(119)	-	(162)	(11.469)	4.962	676	5.638	
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 16	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	4	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019 μετά από την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 16	2.744	13.866	-	90	12	(119)	-	(162)	(11.465)	4.966	676	5.642	
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	570	1	-	(42)	-	4	533	-	533	
Κέρδη περιόδου	-	-	-	-	-	-	-	-	379	379	18	397	
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	-	-	-	570	1	-	(42)	-	383	912	18	930	
Εξαγορές / πωλήσεις & συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου θυγατρικών & συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	(659)	(658)	
Διανομή μερίσματος	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(15)	(15)	
Υπόλοιπο την 30 Σεπτεμβρίου 2019	2.744	13.866	-	660	13	(119)	(42)	(162)	(11.081)	5.879	20	5.899	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 10 μέχρι 41 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών για την περίοδο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019

€ εκατ.	Όμιλος	
	30.09.2019	30.09.2018
Ταμειακές ροές λειτουργικών δραστηριοτήτων		
Κέρδη προ φόρων	421	93
Προσαρμογές για:		
Μη ταμειακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων & λοιπές προσαρμογές:	(3)	323
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	92	68
Αποσβέσεις διαφορές υπέρ / υπό το άρτιο επενδυτικού χαρτοφυλακίου, δανείων & απαιτήσεων και δανειακών υποχρεώσεων	(13)	(9)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	328	296
Προβλέψεις για παροχές προσωπικού	22	9
Αποτέλεσμα από αντιστάθμιση κινδύνου εύλογης αξίας	29	4
Έσοδα από μερίσματα αξιογράφων επενδύσεων	(4)	(3)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση ενσώματων παγίων στοιχείων & ακινήτων επενδύσεων	-	1
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση αξιογράφων επενδύσεων	(338)	(61)
Καθαρό (κέρδος) / ζημία από πώληση θυγατρικών	(90)	(6)
Δεδουλευμένοι τόκοι χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων και αποτελέσματα από επαναγορά πιστωτικών τίτλων	16	9
Προσαρμογές αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	(61)	-
Αρνητική υπεραξία	(3)	-
Λοιπές μη ταμειακές λειτουργικές ροές	19	15
Καθαρή (αύξηση) / μείωση λειτουργικών απαιτήσεων:	(2.615)	809
Υποχρεωτικές καταθέσεις σε Κεντρικές Τράπεζες	(66)	222
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	(1.167)	(83)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	836	100
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα ενεργητικού	(1.950)	69
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	(3)	781
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	(265)	(280)
Καθαρή αύξηση / (μείωση) λειτουργικών υποχρεώσεων:	(1.068)	1.928
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	(2.823)	(376)
Υποχρεώσεις προς πελάτες	(124)	1.869
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα παθητικού	1.155	119
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	(45)	62
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	241	(53)
Φόρος εισοδήματος που (καταβλήθηκε) / εισπράχθηκε	(35)	2
Λοιπά στοιχεία παθητικού	563	305
Καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες	(3.265)	3.153
Ταμειακές ροές επενδυτικών δραστηριοτήτων		
Απόκτηση θυγατρικών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που αποκτήθηκαν	(55)	(8)
Πωλήσεις θυγατρικών εταιρειών, εκτός ταμειακών διαθεσίμων και ισοδυνάμων που πωλήθηκαν	319	6
Απόκτηση συμμετοχών με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	(6)	-
Εισπραχθέντα μερίσματα από χαρτοφυλάκιο επενδύσεων και συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	4	3
Απόκτηση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, και άυλων περιουσιακών στοιχείων	(78)	(103)
Εισπράξεις από διάθεση ενσώματων παγίων στοιχείων και ακινήτων επενδύσεων	1	23
Απόκτηση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	(8.860)	(3.910)
Εισπράξεις από πώληση και εξόφληση χαρτοφυλακίου επενδύσεων	8.850	4.172
Καθαρές ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες	175	183
Ταμειακές ροές χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων		
Εισπράξεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιτών δανειακών υποχρεώσεων	715	187
Αποπληρωμή πιστωτικών τίτλων, λοιτών δανειακών υποχρεώσεων και προνομιούχων τίτλων	(117)	(65)
Αποπληρωμή κεφαλαίου στις καταβολές μισθωμάτων	(13)	-
Εισπράξεις από πώληση ιδίων μετοχών	21	17
Αγορά ιδίων μετοχών	(21)	(18)
Μερίσματα πληρωθέντα σε μη ελέγχουσες συμμετοχές	(15)	(40)
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	570	81
Επίπτωση συναλλαγματικών διαφορών στο ταμείο και τα ταμειακά ισοδύναμα	3	1
Καθαρή αύξηση / (μείωση) ταμείου και ταμειακών ισοδυνάμων	(2.517)	3.418
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου	6.453	2.516
Ταμείο και ταμειακά ισοδύναμα τέλους περιόδου	3.936	5.934

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 1: Γενικές πληροφορίες

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (εφεξής «ΕΤΕ» ή «Τράπεζα») ιδρύθηκε το 1841 και οι μετοχές της εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο Αθηνών («ΧΑ») το 1880. Η Τράπεζα έχει την έδρα της στην οδό Αιόλου 86, Αθήνα, Ελλάδα (αριθμ. Γ.Ε.ΜΗ 237901000), τηλ.: (+30) 210 334 1000, www.nbg.gr. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, η Τράπεζα μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, πρακτορεία και γραφεία αντιπροσωπείας οπουδήποτε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Η Τράπεζα κατά τη διάρκεια των 179 ετών λειτουργίας της, έχει επεκτείνει το φάσμα των τραπεζικών υπηρεσιών που προσφέρει και καλύπτει όλα τα σύγχρονα τραπεζικά προϊόντα. Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος μαζί με τις θυγατρικές της (εφεξής ο «Όμιλος») παρέχουν ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, το οποίο περιλαμβάνει λιανική και επιχειρηματική τραπεζική, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, διαχείριση και εκμετάλλευση ακινήτων, χρηματιστηριακές, επενδυτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες διεθνώς. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη Βόρεια Μακεδονία, στη Ρουμανία, στην Κύπρο, στη Μάλτα και στην Αίγυπτο.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, είναι η εξής:

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Κώστας Π. Μιχαηλίδης

Η Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

(Μη Εκτελεστικό Μέλος)

Αικατερίνη Κ. Μπερίτση⁽¹⁾

Ο Διευθύνων Σύμβουλος

Πάυλος Κ. Μυλωνάς

Εκτελεστικά Μέλη⁽²⁾

Δημήτριος Ν. Καποτόπουλος⁽³⁾

Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη⁽⁴⁾

Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη^{(5), (6), (7)}

Γκίκας Α. Χαρδούβελης

Ανώτερος Ανεξάρτητος Σύμβουλος

Αβραάμ Κ. Γούναρης

Wietze J.P. Reehoorn

Elena Ana E.V. Cernat

Claude Edgar L.G. Piret

Andrew J. McIntyre

Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Περικλής Φ. Δρούγκας

⁽¹⁾ Την 31 Ιουλίου 2019, η κα. Αικατερίνη Κ. Μπερίτση εξελέγη ως μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων και ορίστηκε ως Αντιπρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας.

⁽²⁾ Την 10 Ιουλίου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου, ανακοινώθηκε ότι ο κ. Παναγιώτης Α. Δασμάνογλου δεν θα συνεχίσει να παρέχει υπηρεσίες ως εκτελεστικό μέλος, παραμένοντας Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας και Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου, με τα ίδια καθήκοντα.

⁽³⁾ Την 24 Ιανουαρίου 2019, ο κ. Δημήτριος Ν. Καποτόπουλος εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος εκτελεστικού μέλους κ. Δημήτριου Γ. Δημόπουλου.

⁽⁴⁾ Την 31 Ιουλίου 2019, η κα. Χριστίνα Θ. Θεοφιλίδη εξελέγη ως εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου από την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων.

⁽⁵⁾ Την 10 Ιουλίου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, η κα. Eνα Cederbalk και ο κ. Χάρης Α. Μάκκας παραιτήθηκαν από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου. Την ίδια ημέρα, ο κ. Ιωάννης Γ. Ζωγραφάκης παραιτήθηκε από τη θέση του μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁶⁾ Την 31 Ιουλίου 2019, η Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων εξέλεξε τους κ. κ. Γκίκα Α. Χαρδούβελη, Αβραάμ Κ. Γούναρη, Wietze J. P. Reehoorn και την κα. Elena Ana E.V. Cernat ως νέα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

⁽⁷⁾ Την 29 Αυγούστου 2019, κατά τη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, ανακοινώθηκε η παραίτηση του κ. John P.J. McCormick από τη θέση του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου.

Όλα τα μέλη εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη και με δυνατότητα επανεκλογής. Η θητεία των παραπάνω μελών λήγει με την Ετήσια Γενική Συνέλευση των Μετόχων το 2021.

Οι παρούσες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας την 21 Νοεμβρίου 2019.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 2: Περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι συνοπτικές ενοποιημένες ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019 (οι «ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις»), έχουν συνταχθεί σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο Δ.Λ.Π. 34 «Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις». Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις και όχι όλη την πληροφόρηση που απαιτείται στην περίπτωση σύνταξης πλήρων ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Συνεπώς, οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να αναγνωστούν σε συνδυασμό με τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις του Ομίλου και της Τράπεζας της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, οι οποίες έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («ΔΠΧΑ») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (η «Ε.Ε.»).

Οι λογιστικές πολιτικές που υιοθετήθηκαν είναι σε συμφωνία με αυτές της προηγούμενης χρήσης και της αντίστοιχης ενδιάμεσης περιόδου, εκτός από αυτές που αφορούν σε νέα πρότυπα και τροποποιήσεις, όπως αναφέρονται κατωτέρω.

Τα ποσά απεικονίζονται στρογγυλοποιημένα σε εκατ. Ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά). Όπου κρίθηκε απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία αναπροσαρμόστηκαν για να συμβαδίζουν με αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα περίοδο.

Οι ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και όλα τα συμβόλαια παραγώγων, τα οποία αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους.

2.2 Συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Συμπέρασμα για τη συνέχιση της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι για την Τράπεζα ισχύει η αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής της δραστηριότητας λαμβάνοντας υπόψη (α) τη χαμηλή χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα («ΕΚΤ») και την τρέχουσα πρόσβαση στις διευκολύνσεις χρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος με σημαντικά πλεονάσματα εγγυήσεων (β) τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2019, οι οποίοι υπερβαίνουν τους ελάχιστους δείκτες Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων και (γ) τις πρόσφατες εξελίξεις σχετικά με την ελληνική οικονομία και τις τελευταίες εκτιμήσεις σχετικά με τους μακροοικονομικούς δείκτες όπως αναφέρεται ακολούθως.

Ρευστότητα

Την 30 Σεπτεμβρίου 2019, η χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ανήλθε σε €2,2 δισ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,2 δισ.). Επιπρόσθετα, την 30 Σεπτεμβρίου 2019, η Τράπεζα είχε συνάψει συμβάσεις επαναγοράς ομολόγων με άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς εξωτερικού (repos) ύψους €0,9 δισ., ενώ χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας αξίας σε μετρητά ύψους €9,2 δισ. ήταν διαθέσιμα για περαιτέρω αύξηση της ρευστότητας από το Ευρωσύστημα.

Κεφαλαιακή επάρκεια

Την 30 Σεπτεμβρίου 2019, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 («CET1») και ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώθηκε σε 15,2% και 16,2% αντίστοιχα, υπερβαίνοντας τον δείκτη Συνολικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων ποσοστού 13,75% και 14,0% για το 2019 και 2020, αντίστοιχα (βλ. Σημείωση 20).

Εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον

Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα διατήρησε την ανοδική της τάση το 1^ο εξάμηνο του 2019, με το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ») να αυξάνεται κατά 1,9% ετησίως το 2^ο τρίμηνο του 2019 από 1,1% το 1^ο τρίμηνο του ίδιου έτους. Η εν λόγω βελτίωση οφείλεται, κυρίως, στις καθарές εξαγωγές, οι οποίες συνεισέφεραν 0,5 ποσοστιαίες μονάδες στην ετήσια αύξηση του ΑΕΠ, αντισταθμίζοντας σε μεγάλο βαθμό την αρνητική επίδραση ύψους 0,7 ποσοστιαίων μονάδων που προέκυψε από τη μείωση των επενδύσεων. Η εξασθένιση αυτή πιθανώς αντανακλά την αναβολή αποφάσεων που αφορούν ιδιωτικές δαπάνες, η οποία είναι συνήθης σε προεκλογικές περιόδους, καθώς και μια προσεκτική προσέγγιση των εξαγωγικών επιχειρήσεων όσον αφορά στις δαπάνες τους, ενόψει της επιβράδυνσης της οικονομικής ανάπτυξης σε διεθνές επίπεδο.

Ωστόσο, το οικονομικό κλίμα παρουσίασε σημαντική βελτίωση το 1^ο εξάμηνο του 2019 και επέστρεψε σε προ-κρίσης επίπεδα το 3^ο τρίμηνο, λόγω της ραγδαίας αύξησης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης σε ιστορικό υψηλό το Σεπτέμβριο του 2019 και της περαιτέρω ενίσχυσης των δεικτών εμπιστοσύνης στους τομείς υπηρεσιών και λιανικού εμπορίου – παρόλο που παρατηρήθηκε μια μικρή πτώση τον Οκτώβριο 2019, όταν και οι θετικές επιδράσεις του τουρισμού συνήθως υποχωρούν. Η βελτίωση αυτή αντανακλά, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή επεκτατικών δημοσιονομικών μέτρων ύψους 1,0% του ΑΕΠ που τέθηκαν σε ισχύ την περίοδο Μαΐου-Δεκεμβρίου 2019 (κυρίως μειώσεις σε ΦΠΑ και ΕΝΦΙΑ, επαναφορά «13^{ης} σύνταξης»). Οι ανωτέρω εξελίξεις προοιωνίζουν περαιτέρω επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ το 3^ο τρίμηνο του 2019. Αντίστοιχα, οι επιδόσεις της τουριστικής δραστηριότητας υπερέβησαν τις αρχικές προσδοκίες, με τα τουριστικά έσοδα να αυξάνονται κατά 13,8% ετησίως στο 8μηνο. Η αγορά ακινήτων παρουσίασε ισχυρότερα σημάδια ανάκαμψης, με τις τιμές των κατοικιών να αυξάνονται περαιτέρω στο 7,7% ετησίως το 2^ο τρίμηνο του 2019 από 4,9% το 1^ο

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

τρίμηνο και 1,7%, κατά μέσο όρο, στο σύνολο του 2018. Οι επίσημες εκτιμήσεις προβλέπουν ότι η ετήσια αύξηση του ΑΕΠ θα ανέλθει σε 1,8% και 2,3%, αντίστοιχα, το 2019 και το 2020 (μέσος όρος προβλέψεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΔΝΤ), παρά την επιβράδυνση των περισσότερων οικονομιών στην Ευρωζώνη.

Οι θετικές μακροοικονομικές τάσεις και η συνεχιζόμενη δημοσιονομική υπεραπόδοση εγχωρίως, σε συνδυασμό με την ευνοϊκότερη στάση της ΕΚΤ το 3^ο τρίμηνο του 2019 η οποία προανήγγειλε μια πιο παρατεταμένη περίοδο νομισματικής χαλάρωσης από την αρχικά αναμενόμενη – οδήγησαν σε ταχεία αποκλιμάκωση του κινδύνου της χώρας και των αποδόσεων των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε ιστορικά χαμηλά την περίοδο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2019 (η απόδοση του 10ετούς κρατικού ομολόγου μειώθηκε στο 1,20% στα τέλη Οκτωβρίου από 1,49%, κατά μέσο όρο, το Σεπτέμβριο και 2,67% τον Ιούνιο του 2019, ενώ το επιτόκιο στα 3μηνα έντοκα γραμμάτια ήταν οριακά αρνητικό -0,02% τον Οκτώβριο του 2019).

Επιπρόσθετα, η υποχώρηση του κινδύνου ύφεσης στις ανεπτυγμένες οικονομίες, σε συνδυασμό με την εμφάνιση συγκρατημένης αισιοδοξίας αναφορικά με ένα «ελεγχόμενο Brexit», οδήγησαν, εν μέρει, σε αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων και των επιτοκιακών τους περιθωρίων έναντι του αντίστοιχου γερμανικού στην περιφέρεια της ζώνης του ευρώ, τις δυο εβδομάδες έως και τα μέσα Νοεμβρίου, από τα εξαιρετικά χαμηλά τους επίπεδα την περίοδο μεταξύ Σεπτεμβρίου έως και τις αρχές Νοεμβρίου 2019.

Επίσης, η χρηματοοικονομική θέση του ιδιωτικού τομέα εξακολουθεί να είναι αδύναμη, ενώ οι επενδυτικές δαπάνες παραμένουν ευμετάβλητες και, σε μεγάλο βαθμό, εξαρτημένες από τις εκταμιεύσεις του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Παρά τη σημαντική πρόοδο, οι οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας και οι αποτιμήσεις των χρηματοοικονομικών στοιχείων παραμένουν ευάλωτες στην αύξηση της μεταβλητότητας λόγω των μακροοικονομικών και χρηματοοικονομικών διακυμάνσεων παγκοσμίως. Επιπλέον, η έγκαιρη μείωση και εξυγίανση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, σύμφωνα με τους φιλόδοξους και εμπροσθοβαρείς στόχους που έχουν θέσει οι ελληνικές τράπεζες, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδας τα επόμενα χρόνια και για μια υψηλότερη πιστοληπτική διαβάθμιση της Ελληνικής Δημοκρατίας.

2.3 Υιοθέτηση των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α.»)

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες που τέθηκαν σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019

Νέα ΔΠΧΑ

-ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (σε ισχύ για χρήσεις που αρχίζουν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019). Το ΔΠΧΑ 16 αντικαθιστά τις σχετικές οδηγίες περί μισθώσεων που περιλαμβάνονται στο ΔΛΠ 17 *Μισθώσεις, Επιτροπή Διερμηνειών Δ.Π.Χ.Α.* («ΕΔΔΠΧΑ») 4 *Προσδιορισμός του εάν μια συμφωνία εμπεριέχει μίσθωση*, ΜΕΔ-15 *Λειτουργικές μισθώσεις – Κίνητρα* και ΜΕΔ-27 *Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που συνεπάγονται το νομικό τύπο μιας μίσθωσης* και καθορίζει αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση και γνωστοποίηση των συμβάσεων μίσθωσης, με στόχο να εξασφαλιστεί ότι οι μισθωτές και οι εκμισθωτές παρέχουν σχετικές πληροφορίες που απεικονίζουν με ακρίβεια αυτές τις συναλλαγές.

Το ΔΠΧΑ 16 εισάγει ένα ενιαίο λογιστικό μοντέλο μίσθωσης για τους μισθωτές. Ένας μισθωτής αναγνωρίζει ένα Δικαίωμα Χρήσης («ΔΧ») ως περιουσιακό στοιχείο, το οποίο αντιπροσωπεύει το δικαίωμα του να χρησιμοποιεί το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και μια υποχρέωση μίσθωσης η οποία αντιπροσωπεύει την υποχρέωσή του να καταβάλλει μισθώματα. Η υποχρέωση μίσθωσης, αρχικά, επιμετράται στην παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωμών των μισθωμάτων, προεξοφλημένων με τη χρήση ενός επιτοκίου που εμπεριέχεται στη μίσθωση ή στην περίπτωση που αυτό το επιτόκιο δεν μπορεί να προσδιοριστεί εύκολα, με το οριακό επιτόκιο δανεισμού του μισθωτή («IBR»). Το ΔΧ αρχικά επιμετράται στην αξία της υποχρέωσης μίσθωσης.

Μεταγενέστερα, το ΔΧ αποσβένεται στη διάρκεια της μίσθωσης και η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος. Το έξοδο λειτουργικής μίσθωσης που αναγνωριζόταν σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από το έξοδο της απόσβεσης του ΔΧ και από το έξοδο τόκου που προέρχεται από την αναστροφή της προεξόφλησης της υποχρέωσης μίσθωσης. Η αλλαγή στην παρουσίαση των εξόδων λειτουργικής μίσθωσης θα έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των ταμειακών ροών από λειτουργικές δραστηριότητες και την αντίστοιχη μείωση των ταμειακών ροών από χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Η λογιστική αντιμετώπιση από την πλευρά του εκμισθωτή παραμένει ίδια με το τρέχον πρότυπο – δηλαδή οι εκμισθωτές εξακολουθούν να κατατάσσουν τις μισθώσεις ως χρηματοδοτικές ή λειτουργικές χρησιμοποιώντας τα ίδια κριτήρια ταξινόμησης με του ΔΛΠ 17.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι Εκμισθωτής

Δεν υπήρξε σημαντική επίδραση στις χρηματοδοτικές μισθώσεις του Ομίλου ή στις μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι εκμισθωτής.

Μισθώσεις στις οποίες ο Όμιλος είναι Μισθωτής

Ο Όμιλος εφάρμοσε την τροποποιημένη αναδρομική προσέγγιση, όπου το ΔΧ είναι ίσο με την υποχρέωση της μίσθωσης κατά την υιοθέτηση του νέου προτύπου και δεν θα αναμορφώσει τα συγκριτικά στοιχεία. Ο Όμιλος εφάρμοσε την πρακτική μέθοδο και εξαίρεσε, κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, τον ορισμό της μίσθωσης και δεν επαναξιολόγησε εάν μία σύμβαση είναι ή περιέχει μίσθωση. Ως εκ τούτου, κατά την ημερομηνία μετάβασης (δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 2019), ο Όμιλος εφάρμοσε το ΔΠΧΠ 16 μόνο στις συμβάσεις που είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί ως μισθώσεις βάσει του ΔΛΠ 17 και της Διερμηνείας ΕΔΔΠΧΑ 4.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να κάνει χρήση της εξαίρεσης αναγνώρισης που παρέχεται για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και τις μισθώσεις μικρής αξίας, για τις οποίες οι πληρωμές μίσθωσης αναγνωρίζονται ως λειτουργικά έξοδα, σε σταθερή βάση, στη διάρκεια της μίσθωσης.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που χρησιμοποιήθηκε για την επιμέτρηση της υποχρέωσης μίσθωσης αφορά στο IBR που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των μισθωμάτων στην παρούσα τους αξία από την ημερομηνία της πρώτης εφαρμογής και θεωρείται σημαντική λογιστική εκτίμηση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος είχε μη ακυρώσιμες δεσμεύσεις λειτουργικής μίσθωσης ύψους €196 εκατ. Δεδομένου ότι οι περισσότερες από αυτές τις ρυθμίσεις αφορούν μισθώσεις, εκτός από βραχυπρόθεσμες και μικρής αξίας μισθώσεις, το ΔΠΧΠ 16 αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα κέρδη εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα, την 1 Ιανουαρίου 2019. Περισσότερες πληροφορίες, σχετικά με την επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου, παρατίθενται στη Σημείωση 25.

Τα ΔΧ και οι υποχρεώσεις μίσθωσης περιλαμβάνονται στα κονδύλια «Ενσώματα πάγια στοιχεία» και «Λοιπά στοιχεία παθητικού» αντίστοιχα.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες

Οι παρακάτω τροποποιήσεις και διερμηνείες εφαρμόστηκαν από τον Όμιλο, χωρίς ωστόσο να έχουν σημαντική επίδραση στις ενδιάμεσες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

-ΔΠΧΑ 4 (Τροποποίηση) Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» με το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια». Οι τροποποιήσεις εισάγουν δύο προσεγγίσεις. Το τροποποιημένο πρότυπο α) παρέχει την επιλογή σε όλες τις οντότητες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια να αναγνωρίζουν στα λοιπά συνολικά εισοδήματα παρά στην κατάσταση αποτελεσμάτων, τις τυχόν αποκλίσεις που θα προκύψουν λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, πριν την έκδοση του νέου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, και β) παρέχει στις οντότητες, οι δραστηριότητες των οποίων αφορούν κυρίως τον κλάδο των ασφαλίσεων, την επιλογή για προσωρινή απαλλαγή από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021. Οι οντότητες οι οποίες θα αναβάλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν το υπάρχον πρότυπο ΔΛΠ 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει την αναβολή της εφαρμογής των διατάξεων του ΔΠΧΑ 9 για τη θυγατρική ασφαλιστική εταιρεία, Εθνική Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών (Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α.), όπως επιτρέπεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2017/1988 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από την 1η Ιανουαρίου 2018 μέχρι την 1 Ιανουαρίου 2021, ημερομηνία υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 17 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια. Την 30 Σεπτεμβρίου 2019, η Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. έχει κατηγοριοποιηθεί ως διακοπέισα δραστηριότητα και συνεχίζει να εφαρμόζει το ΔΛΠ 39.

- ΕΔΔΠΧΑ 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων («International Accounting Standards Board» ή («IASB»)). Η εν λόγω διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του αναβαλλόμενου και του τρέχοντος φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων. Η Διερμηνεία 23 έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, των φορολογικών κερδών και φορολογικών ζημιών και των φορολογικών συντελεστών.

-ΔΛΠ 19 (Τροποποίηση) Τροποποίηση προγράμματος, περικοπή ή διακανονισμός (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες πρέπει να προσδιορίζουν τα συνταξιοδοτικά έξοδα όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές σε συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών.

-Ετήσιες Βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ 2015-2017 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB).

ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων – Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί πως μια οντότητα επαναεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο της επιχείρησης αυτής.

ΔΠΧΑ 11 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο – Τροποποιήθηκε ώστε να διευκρινιστεί πως μια οντότητα δεν επαναεπιμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά από κοινού έλεγχο στην επιχείρηση αυτή.

ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος– Παρέχεται η διευκρίνιση ότι μια οντότητα λογιστικοποιεί όλες τις επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από πληρωμές μερισμάτων με τον ίδιο τρόπο.

ΔΛΠ 23 Κόστος Δανεισμού – Διευκρινίζεται ότι μια οντότητα χειρίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε ειδικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου όταν το στοιχείο αυτό είναι έτοιμο για τη χρήση την οποία προορίζεται ή την πώλησή του.

-ΔΠΧΑ 9 (Τροποποίηση) Δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής με καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις παρέχουν τη δυνατότητα στις εταιρείες να επιμετρούν συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με δικαίωμα πρόωρης αποπληρωμής και εμπεριέχουν καταβολή αρνητικής ποινής εξόφλησης, στο αποσβεσμένο κόστος ή σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων αν πληρείται συγκεκριμένος όρος, αντί σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

-ΔΛΠ 28 (Τροποποίηση) Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2019 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι οντότητες πρέπει να λογιστικοποιούν τις μακροπρόθεσμες συμμετοχές τους σε μία συγγενή εταιρεία ή κοινοπραξία - στην οποία δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης - με βάση το ΔΠΧΑ 9.

Νέα ΔΠΧΑ, τροποποιήσεις και διερμηνείες σε υπάρχοντα πρότυπα που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2019

Νέα πρότυπα

-ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2021 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το ΔΠΧΑ 17 εκδόθηκε τον Μάιο του 2017 και αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4. Τον Ιούνιο 2019, το IASB εξέδωσε ένα Σχέδιο του Προτύπου το οποίο προτείνει στοχευμένες τροποποιήσεις στο ΔΠΧΠ 17, μεταξύ άλλων, αναβολή της ημερομηνίας έναρξης ισχύος κατά ένα έτος (1η Ιανουαρίου 2022). Το ΔΠΧΑ 17 καθιερώνει τις αρχές για την αναγνώριση, επιμέτρηση, παρουσίαση καθώς και τις γνωστοποιήσεις των ασφαλιστήριων συμβολαίων που βρίσκονται στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω προτύπου και σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι μία οντότητα παρέχει σχετικές πληροφορίες που αντιπροσωπεύουν ακριβοδίκαια τα συμβόλαια αυτά. Το νέο πρότυπο επιλύει τα προβλήματα συγκρισιμότητας που είχε δημιουργήσει το ΔΠΧΑ 4 καθώς απαιτεί όλα τα ασφαλιστήρια συμβόλαια να λογιστικοποιούνται με τρόπο συνεπή. Οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις θα επιμετρώνται σε τρέχουσες αξίες και όχι σε ιστορικό κόστος. Το πρότυπο δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ε.Ε. Ο Όμιλος είναι σε διαδικασία υλοποίησης του ΔΠΧΑ 17 και αξιολόγησης της επίδρασης από την εφαρμογή του Προτύπου και των προτεινόμενων τροποποιήσεων.

Τροποποιήσεις και διερμηνείες που θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2019

ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7 (Τροποποιήσεις) “Αναμόρφωση επιτοκίων αναφοράς” (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά). Οι τροποποιήσεις αλλάζουν ορισμένες απαιτήσεις σχετικά με τη λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου ώστε να παρέχουν διευκόλυνση σχετικά με τις πιθανές επιπτώσεις της αβεβαιότητας που θα προκαλέσει η αλλαγή των επιτοκίων αναφοράς. Επιπλέον, οι τροποποιήσεις απαιτούν από τις εταιρείες να παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες στους επενδυτές σχετικά με τις σχέσεις αντιστάθμισής τους, οι οποίες επηρεάζονται άμεσα από αυτές τις αβεβαιότητες.

Ορισμός της Επιχειρηματικής Οντότητας - Τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 3 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις για την έννοια της επιχειρηματικής οντότητας στο ΔΠΧΑ 3 – *Συνένωση Επιχειρήσεων* να βοηθήσει τις εταιρείες να καθορίσουν εάν ένα σύνολο αποκτώμενων δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων αποτελούν μία Επιχειρηματική Οντότητα ή όχι. Καθορίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της Επιχειρηματικής Οντότητας, αφαιρείται η απαίτηση της αξιολόγησης για το εάν οι αντισυμβαλλόμενοι στην αγορά είναι ικανοί να αντικαταστήσουν κάποια ελλιπή στοιχεία ή διαδικασίες και να συνεχίζει να παράγει αγαθά και υπηρεσίες, εισάγει κριτήρια να βοηθήσει τις εταιρείες να αξιολογήσουν εάν οι αποκτώμενες δραστηριότητες είναι ουσιαστικές, περιορίζει τον ορισμό της επιχειρηματικής οντότητας και των παραγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών και εισάγει ένα προαιρετικό τεστ συγκέντρωσης εύλογης αξίας περιουσιακών στοιχείων. Οι τροποποιήσεις πρέπει να εφαρμοστούν σε συναλλαγές που έχουν γίνει κατά την ή μεταγενέστερα της αρχής της πρώτης περιόδου αναφοράς της 1 Ιανουαρίου 2020. Συνεπώς, οι εταιρείες δεν πρέπει να επαναξιολογήσουν τις αντίστοιχες συναλλαγές που έχουν πραγματοποιήσει σε προηγούμενες περιόδους αναφοράς.

Ορισμός του Ουσιώδους – Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 και στο ΔΛΠ 8 (σε ισχύ για χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά, όπως εκδόθηκε από το IASB). Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB εξέδωσε τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 *Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων* και ΔΛΠ 8 *Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές σε λογιστικές Εκτιμήσεις και Λάθη*, για να εναρμονίσει τον ορισμό του «ουσιώδους» σε όλα τα πρότυπα και να αποσαφηνίσει συγκεκριμένες πτυχές του ορισμού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι «η πληροφορία είναι ουσιώδης, εάν παραλείποντας την, παραποιώντας την, ή παρεμποδίζοντάς την, θα μπορούσε να επηρεαστούν οι αποφάσεις των γενικών χρηστών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, με βάση αυτές τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις οι οποίες περιέχουν οικονομικές πληροφορίες για μία οντότητα. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι το ουσιώδες εξαρτάται από την φύση ή την σημαντικότητα της πληροφορίας ή και από τα δύο. Μία οντότητα θα πρέπει να αξιολογήσει εάν μία πληροφορία μεμονωμένα ή σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες είναι ουσιώδης στο πλαίσιο των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Εννοιολογικό Πλαίσιο Τον Μάρτιο του 2018, το IASB εξέδωσε μια αναθεωρημένη έκδοση του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά (το «Πλαίσιο»), που θα έχει ισχύ για τις χρήσεις με έναρξη από την 1 Ιανουαρίου 2020 και μετά. Το Πλαίσιο καθορίζει τις θεμελιώδεις έννοιες της χρηματοοικονομικής αναφοράς που καθοδηγούν το IASB στην ανάπτυξη των ΔΠΧΑ. Το Πλαίσιο στηρίζει τα υπάρχοντα Πρότυπα αλλά δεν τα αντικαθιστά. Οι συντάκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων χρησιμοποιούν το Πλαίσιο ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη λογιστικών πολιτικών στις σπάνιες περιπτώσεις όπου μια συγκεκριμένη επιχειρηματική συναλλαγή δεν καλύπτεται από τα υπάρχοντα ΔΠΧΑ. Το IASB και η Επιτροπή Διερμηνειών ΔΠΧΑ θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το νέο Πλαίσιο άμεσα στην ανάπτυξη νέων ή στην τροποποίηση υφιστάμενων ΔΠΧΑ και διερμηνειών. Ο Όμιλος αξιολογεί επί του παρόντος την επίδραση του τροποποιημένου Πλαισίου στις λογιστικές του πολιτικές.

2.4 Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά τη σύνταξη των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οι σημαντικές εκτιμήσεις, κρίσεις και παραδοχές που διενεργήθηκαν από την Διοίκηση σε σχέση με την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου και τις κύριες πηγές αβεβαιότητας εκτιμήσεων ήταν παρόμοιες με αυτές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, με εξαίρεση τον προσδιορισμό του οριακού επιτοκίου δανεισμού του μισθωτή για την προεξόφληση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 (βλ. Σημείωση 2.3).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 3: Τομείς δραστηριότητας

Ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει τους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

Λιανικής τραπεζικής

Η λιανική τραπεζική περιλαμβάνει όλους τους ιδιώτες καταναλωτές, τους επαγγελματίες, τις μικρομεσαίες και τις μικρές επιχειρήσεις (με ετήσιο τζίρο μέχρι €2,5 εκατ.) εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης. Η Τράπεζα, μέσω του εκτεταμένου δικτύου καταστημάτων που διαθέτει, προσφέρει στους πελάτες της λιανικής τραπεζικής ευρύ φάσμα δανειακών, καταθετικών και επενδυτικών προϊόντων, καθώς επίσης και άλλα παραδοσιακά προϊόντα και υπηρεσίες.

Επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής

Ο τομέας της επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής περιλαμβάνει τις πιστοδοτήσεις όλων των μεγάλων και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων και τη χρηματοδότηση της ναυτιλίας εκτός των πιστοδοτήσεων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης και την επενδυτική τραπεζική. Ο Όμιλος προσφέρει στους πελάτες επιχειρηματικής τραπεζικής ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών χρηματοοικονομικής και επενδυτικής φύσης, τη διαχείριση καταθέσεων, τη χορήγηση δανείων (σε ευρώ και σε ξένα νομίσματα), υπηρεσίες συναλλάγματος και την υποστήριξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μονάδα πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης

Προκειμένου (α) να διαχειριστεί αποτελεσματικότερα τα δάνεια σε καθυστέρηση, τα μη εξυπηρετούμενα και τα καταγγεμένα δάνεια και (β) να υπάρξει πλήρης συμμόρφωση με την Πράξη 42/30.5.2014 και την Πράξη 47/9.2.2015 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος και τον Κώδικα Δεοντολογίας Τραπεζών (άρθρο 1 παρ.2 Ν. 4224/2013), η Τράπεζα συνέστησε ειδική επιχειρησιακή μονάδα εταιρικών πιστοδοτήσεων ειδικής διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε το αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο.

Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών και διαχείριση περιουσίας

Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τη διαχείριση διαθεσίμων και χαρτοφυλακίου ιδιωτών, τη διαχείριση περιουσίας (αμοιβαία κεφάλαια και αμοιβαία κεφάλαια κλειστού τύπου), υπηρεσίες θεματοφυλακής, υπηρεσίες private equity καθώς και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας.

Ασφαλιστικών δραστηριοτήτων

Ο Όμιλος προσφέρει ευρύ φάσμα ασφαλιστικών προϊόντων μέσω της θυγατρικής εταιρείας ΑΕΕΓΑ και άλλων θυγατρικών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Από την 30 Ιουνίου 2017, η ΑΕΕΓΑ ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες (Βλ. Σημείωση 11).

Διεθνών τραπεζικών δραστηριοτήτων

Οι διεθνείς τραπεζικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνουν ευρύ φάσμα παραδοσιακών τραπεζικών υπηρεσιών, όπως χορήγηση λιανικών και εμπορικών πιστώσεων, τη χρηματοδότηση εμπορίου, τις υπηρεσίες συναλλάγματος και ανάληψης καταθέσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος προσφέρει υπηρεσίες χρηματοδότησης της ναυτιλίας, επενδυτικής τραπεζικής και υπηρεσίες χρηματοοικονομικής μεσιτείας, μέσω του δικτύου καταστημάτων και θυγατρικών που διαθέτει στο εξωτερικό. Κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2017 η εταιρεία Banka Romaneasca S.A. («Romaneasca») και την 31 Δεκεμβρίου 2018, η εταιρεία NBG Cyrgus και οι δραστηριότητες του καταστήματος του Καΐρου ταξινομήθηκαν στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες.

Λοιπών δραστηριοτήτων

Περιλαμβάνουν τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας, τις ξενοδοχειακές και αποθηκευτικές δραστηριότητες καθώς επίσης και τα μη καταναλωμένα έσοδα και δαπάνες του Ομίλου (έσοδα από τόκους δανείων μειωμένης εξασφάλισης, δάνεια προς το προσωπικό κ.λπ.) και συναλλαγές μεταξύ τομέων. Κατά την 31 Μαρτίου 2019, η Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ταξινομήθηκε στα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και στις διακοπείσες δραστηριότητες. Την 23 Μαΐου 2019, ολοκληρώθηκε η πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. (Βλ. Σημείωση 22).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.9.2019	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρηματικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαια- γορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	301	332	87	133	-	46	(1)	898
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	89	66	4	14	-	10	1	184
Λοιπά	(22)	(11)	(2)	278	-	3	12	258
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	368	387	89	425	-	59	12	1.340
Άμεσες δαπάνες	(293)	(30)	(10)	(24)	-	(28)	(61)	(446)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽¹⁾	(356)	10	(36)	13	-	(81)	(155)	(605)
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(281)	367	43	414	-	(50)	(204)	289
Φόροι	-	-	-	-	-	-	-	(11)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								278
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								(18)
Κέρδη από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-	46	14	59	119
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας						-	-	379

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των περιουσιακών στοιχείων με ΔΧ, λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Αποσβέσεις	58	4	1	3	-	3	18	87
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	227	(33)	18	(20)	-	80	48	320

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

Από 1.1 έως 30.9.2018	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλι- στικών δραστηριο- τήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστηριο- τήτων	Λοιπών δραστηριο- τήτων	Όμιλος
Καθαρά έσοδα από τόκους	295	303	88	23	-	49	82	840
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	88	59	3	14	-	12	(1)	175
Λοιπά αποτελέσματα εκμετάλλευσης	4	(21)	(12)	43	-	3	(42)	(25)
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	387	341	79	80	-	64	39	990
Άμεσες δαπάνες	(325)	(29)	(11)	(25)	-	(36)	19	(407)
Κατανομή δαπανών & προβλέψεων ⁽²⁾	(270)	10	(113)	14	-	(6)	(179)	(544)
Κέρδη/(ζημίες) προ φόρων	(208)	322	(45)	69	-	22	(121)	39
Φόροι	-	-	-	-	-	-	-	(19)
Κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες								20
Μη ελέγχουσες συμμετοχές								27
Κέρδη / (ζημίες) από διακοπείσες δραστηριότητες	-	-	-	-	57	-	(12)	43
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας								36

⁽²⁾ Περιλαμβάνει αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων και λογισμικού & λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων.

Αποσβέσεις ⁽²⁾	25	2	-	2	-	2	24	55
Προβλέψεις και λοιπά έξοδα απομείωσης	156	(31)	99	(23)	-	6	40	247

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Ανάλυση ανά τομέα δραστηριότητας

	Λιανικής τραπεζικής	Επιχειρημα- τικής & Επενδυτικής τραπεζικής	Πιστοδοτήσεις ειδικής διαχείρισης	Χρηματαγορών – Κεφαλαιαγορών & Διαχείρισης περιουσίας	Ασφαλιστι- κών δραστη- ριοτήτων	Διεθνών τραπεζικών δραστη- ριοτήτων	Λοιπών δραστη- ριοτήτων	Όμιλος
Ενεργητικό ανά τομέα την								
30 Σεπτεμβρίου 2019								
Στοιχεία ενεργητικού ανά τομέα	14.047	11.851	1.205	8.647	-	2.477	15.863	54.090
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								5.292
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	682	90	-	-	3.752	1.922	-	6.446
Σύνολο ενεργητικού								65.828
Παθητικό ανά τομέα την								
30 Σεπτεμβρίου 2019								
Στοιχεία παθητικού ανά τομέα	36.153	2.498	116	5.810	-	1.852	9.081	55.510
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								11
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.546	1.862	-	4.408
Σύνολο παθητικού								59.929
Ενεργητικό ανά τομέα την								
31 Δεκεμβρίου 2018								
Στοιχεία ενεργητικού ανά τομέα	15.597	11.446	1.773	7.106	-	2.422	16.262	54.606
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								5.268
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	3.156	2.045	20	5.221
Σύνολο ενεργητικού								65.095
Παθητικό ανά τομέα την								
31 Δεκεμβρίου 2018								
Στοιχεία παθητικού ανά τομέα	34.543	2.706	191	9.934	-	1.921	6.047	55.342
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος και αναβαλλόμενους φόρους								23
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	-	-	-	-	2.342	1.750	-	4.092
Σύνολο παθητικού								59.457

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 4: Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος	
	30.09.2019	30.09.2018
α. Προβλέψεις απομείωσης για τις Αναμενόμενες Πιστωτικές Ζημιές («ΑΠΖ»)		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	275	238
Καθαρή ζημία από τροποποίηση συμβατικών όρων	28	-
	303	238
β. Προβλέψεις απομείωσης χρεογράφων		
Επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους	(20)	(24)
	(20)	(24)
γ. Λοιπές προβλέψεις και προβλέψεις απομείωσης		
Απομείωση ακινήτων επενδύσεων, ενσώματων παγίων στοιχείων, λογισμικού και λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων και λοιπών στοιχείων ενεργητικού	-	(4)
Προβλέψεις για επίδικες υποθέσεις και λοιπές προβλέψεις	37	37
	37	33
Σύνολο	320	247

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 5: Κόστος αναδιάρθρωσης

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019, τα έξοδα αναδιοργάνωσης περιλαμβάνουν €94 εκατ. εκτιμώμενο κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου για το 2019, ενώ τα έξοδα αναδιοργάνωσης ποσού €16 εκατ. αφορούν σε άμεσα έξοδα σχετικά με το Πρόγραμμα Αναδιοργάνωσης.

Για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2018, τα έξοδα αναδιοργάνωσης περιλαμβάνουν €40 εκατ. εκτιμώμενο κόστος του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου για το 2018.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 6: Φόροι

Συνεχιζόμενες δραστηριότητες	Όμιλος	
	30.09.2019	30.09.2018
Φόροι περιόδου	(10)	(16)
Αναβαλλόμενοι φόροι	(1)	(3)
Φόροι	(11)	(19)

Ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος της Τράπεζας για τις χρήσεις 2019 και 2018 ανέρχεται σε 29%. Σύμφωνα με το Ν. 4603/2019, ο συντελεστής παρακράτησης φόρου επί μερισμάτων που διανέμονται μετά την 1 Ιανουαρίου 2019 μειώνεται από 15% σε 10%.

Οι ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις των εταιρειών που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης και των θυγατρικών εταιρειών του Ομίλου, παρουσιάζονται στη Σημείωση 22.

Σύμφωνα με το Ν. 4579/2018, σε ισχύ από το 2019, ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων, πλην των πιστωτικών ιδρυμάτων, μειώνεται σταδιακά κατ' έτος ως ακολούθως:

- 28% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2019,
- 27% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2020,
- 26% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2021, και
- 25% για τα εισοδήματα του φορολογικού έτους 2022 και μετά.

Ο συντελεστής φόρου εισοδήματος για τα πιστωτικά ιδρύματα παραμένει 29%.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους σε ομόλογα και έντοκα γραμμάτια

Οι απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος περιλαμβάνουν απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους €203 εκατ. που αφορούν τα οικονομικά έτη 2009, 2011, 2012 και 2013 (δηλαδή, τις χρήσεις 2008, 2010, 2011 και 2012), τις οποίες η Τράπεζα απαιτεί από το Ελληνικό Δημόσιο. Την 29 Μαρτίου 2019, ψηφίστηκε και εισήχθη στη νομοθεσία η τροπολογία μέσω του Ν. 4605/2019 (άρθρο 93, παρ. 1 & 2) περί Φορολογίας Νομικών Προσώπων, η οποία αποσαφηνίζει το καθεστώς των παρακρατούμενων φόρων για τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, (α) φόροι €41 εκατ., οι οποίοι παρακρατήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8, του άρθρου 12, του Ν. 2238/1994, θα συμψηφίζονται κατά προτεραιότητα με υποχρέωση φόρου εισοδήματος, όταν προκύψει και στην έκταση που ο φόρος εισοδήματος είναι επαρκής για τον ως άνω συμψηφισμό, (β) παρακρατούμενοι φόροι €162 εκατ., οι οποίοι υπόκεινται στις διατάξεις της παρ. 6, του άρθρου 3, του Ν. 4046/2012 και οι οποίοι δεν συμψηφίστηκαν εντός πέντε ετών, συμψηφίζονται σε ισόποσες ετήσιες δόσεις, εντός 10 ετών, με φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 7: Κέρδη ανά μετοχή

	Όμιλος	
	30.09.2019	30.09.2018
Κέρδη αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	277	19
Κέρδη αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	277	19
Κέρδη από διακοπείσες δραστηριότητες	102	17
Κέρδη αναλογούντα στους κοινούς μετόχους της Τράπεζας από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	379	36
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών για βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	914.506.687	914.551.736
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	0,30	0,02
Κέρδη ανά μετοχή (Ευρώ) – Βασικά και προσαρμοσμένα από συνεχιζόμενες και διακοπείσες δραστηριότητες	0,41	0,04

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 8: Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και χαρτοφυλάκιο επενδύσεων

Στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων την 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνονταν ποσό €3.273 εκατ. για τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο υποχρεωτικά επιμετρούνταν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων καθότι δεν πληρούσε τα κριτήρια που συνίστανται αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του εκάστοτε ανεξόφλητου κεφαλαίου «αξιολόγηση SPPI». Τον Φεβρουάριο του 2019, η Τράπεζα αντάλλαξε τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο με τρία ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου λήξης 2023, 2025 και 2026 με συνολική ονομαστική αξία €3.314 εκατ. και εύλογη αξία €3.282 εκατ. Τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου ταξινομήθηκαν ως διακρατούμενα για την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών, επιμετρήθηκαν στο αποσβεσμένο κόστος και παρουσιάζονται στο Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων. Από τη συναλλαγή αναγνωρίστηκε κέρδος €46 εκατ., το οποίο περιλαμβάνει τον αντιλογισμό της αποτίμησης πιστωτικού κινδύνου («CVA») από τη σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίων με το Ελληνικό Δημόσιο και την πρόβλεψη για ΑΠΖ στα αποκτηθέντα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου.

Επιπλέον, €650 εκατ. έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου που ήταν ταξινομημένα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων στις 31 Δεκεμβρίου 2018, έληξαν το 2019.

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2019, στο Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων, τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου αυξήθηκαν κατά €974 εκατ. και τα έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου μειώθηκαν κατά €290 εκατ. σε σύγκριση με την 31 Δεκεμβρίου 2018.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 9: Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

	Όμιλος	
	30.09.2019	31.12.2018
Στεγαστικά δάνεια	14.890	15.795
Καταναλωτικά δάνεια	2.400	3.087
Πιστωτικές κάρτες	522	668
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις	2.076	3.094
Λιανική τραπεζική	19.888	22.644
Επιχειρηματική τραπεζική & χορηγήσεις σε δημόσιο τομέα	15.757	16.956
Λογιστική αξία προ προβλέψεων ΑΠΖ	35.645	39.600
Μείον: Πρόβλεψη ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	(6.578)	(9.466)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις ΑΠΖ	29.067	30.134

Στο ενδιάμεσο που έληξε 30 Σεπτεμβρίου 2019, Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια της Τράπεζας ύψους €772 εκατ. αναταξινομήθηκαν ως μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση (λογιστική αξία προ προβλέψεων: €2.858 εκατ., προβλέψεις ΑΠΖ: €2.086 εκατ.).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ – Όμιλος

30 Σεπτεμβρίου 2019	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	2.946	5.237	6.707	14.890
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(31)	(134)	(2.453)	(2.618)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	2.915	5.103	4.254	12.272
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.302	391	707	2.400
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(21)	(76)	(487)	(584)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.281	315	220	1.816
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	460	13	49	522
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	-	(46)	(49)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	457	13	3	473
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	405	626	1.045	2.076
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(6)	(78)	(754)	(838)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	399	548	291	1.238
Επιχειρηματική τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	10.912	756	3.557	15.225
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(86)	(64)	(2.308)	(2.458)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	10.826	692	1.249	12.767
Χορηγήσεις σε Δημόσιο τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	323	36	39	398
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(3)	(4)	(24)	(31)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	320	32	15	367
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	16.348	7.059	12.104	35.511
Πρόβλεψη ΑΠΖ	(150)	(356)	(6.072)	(6.578)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις	16.198	6.703	6.032	28.933
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ				
				134
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				29.067

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος και υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ – Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	Στάδιο 1 ΑΠΖ 12 μηνών	Στάδιο 2 ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Απομειωμένα ΑΠΖ πλήρους διάρκειας ζωής	Σύνολο
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	3.188 (36)	5.525 (208)	7.082 (2.734)	15.795 (2.978)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	3.152	5.317	4.348	12.817
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	1.302 (21)	447 (83)	1.338 (1.053)	3.087 (1.157)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.281	364	285	1.930
Πιστωτικές κάρτες				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	499 (5)	13 (1)	156 (156)	668 (162)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	494	12	-	506
Χορηγήσεις σε μικρές επιχειρήσεις				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	427 (4)	672 (77)	1.994 (1.469)	3.093 (1.550)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	423	595	525	1.543
Επιχειρηματική Τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	10.117 (75)	791 (59)	5.464 (3.426)	16.372 (3.560)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	10.042	732	2.038	12.812
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	350 (3)	9 -	93 (56)	452 (59)
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	347	9	37	393
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης Πρόβλεψη ΑΠΖ	15.883 (144)	7.457 (428)	16.127 (8.894)	39.467 (9.466)
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις	15.739	7.029	7.233	30.001
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ				
				133
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών				30.134

Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών – Όμιλος

	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Απομειωμένα	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2019	144	428	8.894	9.466
Ζημιές απομείωσης δανείων για ΑΠΖ	13	(28)	290	275
Επίπτωση τροποποιήσεων συμβατικών όρων στις ΑΠΖ	-	-	(42)	(42)
Διαγραφές απαιτήσεων και πωλήσεις	-	-	(972)	(972)
Μεταβολή της παρούσας αξίας των προβλέψεων ΑΠΖ	-	-	(68)	(68)
Συναλλαγματικές διαφορές & λουιές μεταβολές	-	-	22	22
Ταξινομηθέντα ως προοριζόμενα προς πώληση	(7)	(44)	(2.052)	(2.103)
Υπόλοιπο 30 Σεπτεμβρίου 2019	150	356	6.072	6.578

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 10: Ακίνητα επενδύσεων και ενσώματα πάγια στοιχεία

Η μείωση στα επενδυτικά ακίνητα κατά τη διάρκεια της εννεάμηνης περιόδου οφείλεται κυρίως στην πώληση της Εθνικής ΠΑΝΓΑΙΑ Α.Ε.Ε.Α.Π. (βλ. Σημείωση 22).

Κατά τη διάρκεια της εννεάμηνης περιόδου που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019, τα ενσώματα πάγια στοιχεία αυξήθηκαν κατά €0,7 δισ., λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16 και της πώλησης της Εθνικής ΠΑΝΓΑΙΑ Α.Ε.Ε.Α.Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 11: Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση, υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση την 30 Σεπτεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ και ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνουν τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και Grand Hotel Α.Ε. Τα κέρδη και οι ζημίες από τις διακοπείσες δραστηριότητες για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019 περιλαμβάνουν, τις Εταιρείες: Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ, ΕΤΕ Κατάστημα Καΐρου και Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. Τα κέρδη ή ζημίες από διακοπείσες δραστηριότητες της συγκριτικής περιόδου περιλαμβάνουν τις S.A.B.A., Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ και NBG Albania και αναμορφώθηκαν με τα αποτελέσματα των εταιρειών ΕΤΕ (Κύπρος) ΛΤΔ και ΕΤΕ Κατάστημα Αιγύπτου (οι οποίες ταξινομήθηκαν ως «διακοπείσες δραστηριότητες» τον Δεκέμβριο του 2018) καθώς και με αυτά της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π., η οποία ταξινομήθηκε ως «διακοπείσες δραστηριότητες» τον Μάρτιο του 2019.

Banka NBG Albania Sh.A.

Την 2 Φεβρουαρίου 2018, η Τράπεζα υπέγραψε σύμβαση με την American Bank of Investments S.A. («ABI») για την πώληση του συνόλου (100%) της συμμετοχής της στη θυγατρική NBG Albania στην Αλβανία. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €25 εκατ.

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 3 Ιουλίου 2018 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της εταιρείας πέρασε στην ABI. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 43 της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2018.

The South African Bank of Athens Ltd

Την 22 Δεκεμβρίου 2016, ο Όμιλος υπέγραψε σύμβαση με την εταιρεία AFGRI Holdings Proprietary Limited («AFGRI»), της οποίας η έδρα βρίσκεται στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής, για την πώληση του 99,83% που κατέχει στη θυγατρική εταιρεία S.A.B.A., στη Δημοκρατία της Νοτίου Αφρικής. Το τίμημα για την πώληση της θυγατρικής ανήλθε σε €18 εκατ. (ZAR 301 εκατ.).

Η πώληση ολοκληρώθηκε την 4 Οκτωβρίου 2018 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος της εταιρείας πέρασε στην AFGRI. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση παρατίθενται στη Σημείωση 43 της Ετήσιας Χρηματοοικονομικής Έκθεσης της 31 Δεκεμβρίου 2018.

Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 18 Οκτωβρίου 2018 η Τράπεζα ανακοίνωσε την έναρξη της διαδικασίας πώλησης του συνόλου της κατά 100% της συμμετοχής στη θυγατρική εταιρεία Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. («Grand Hotel») μέσω ανοιχτού πλειοδοτικού διαγωνισμού με κλειστές προσφορές τη 10 Δεκεμβρίου 2018. Με την ολοκλήρωση της προαναφερόμενης διαδικασίας η Τράπεζα σύναψε, την 14 Ιανουαρίου 2019, σύμβαση πώλησης με τον πλειοδότη του διαγωνισμού, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜITSIS COMPANY Α.Ε., για την πώληση του 100% συμμετοχής της στη Grand Hotel. Το τίμημα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε την 5 Απριλίου 2019 ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος του Grand Hotel πέρασε στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΜITSIS COMPANY Α.Ε. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 22 των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π.

Την 29 Μαρτίου 2019 η Τράπεζα έλαβε από την εταιρία «Invel Real Estate (Netherlands) II B.V. (εφεξής «Invel»), ειδοποίηση για την άσκηση του Δικαιώματος Αγοράς Μετόχων για την απόκτηση της συμμετοχής της συμμετοχής στην Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. («Πανγαία»), σύμφωνα με τη Συμφωνία Μετόχων η οποία είχε συναφθεί μεταξύ της ΕΤΕ και των εταιρειών INVEL, Invel Real Estate Partners Greece L.P., Invel Real Estate Partners Greece SAS, Invel Real Estate Partners Two Limited και Πανγαία. Σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Συμφωνίας Μετόχων, τα νομικά πρόσωπα που ορίστηκαν και εξουσιοδοτήθηκαν σχετικά για την άσκηση του δικαιώματος αυτού, από την INVEL, δηλαδή οι εταιρίες «Invel Real Estate B.V.» και CL Hermes Opportunities, L.P. («οι Αγοραστές»), απόκτησαν τη συμμετοχή της ΕΤΕ στην Εθνική Πανγαία ΑΕΕΑΠ την 23 Μαΐου 2019 στην τιμή εξάσκησης των €4,684 ανά μετοχή. Το συνολικό ποσό που εισέπραξε η ΕΤΕ από την πώληση της συμμετοχής της Πανγαία (αφορά 83.438.113 μετοχές της Πανγαία) ανήλθε σε €391 εκατ.

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι παρά την συμβατική λήξη της Συμφωνίας Μετόχων κατά την 31 Μαρτίου 2019, η ΕΤΕ διατήρησε τον έλεγχο στην Πανγαία (σύμφωνα με τις προβλέψεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας και τους όρους της Συμφωνίας Μετόχων) έως και το χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης της πώλησης του ποσοστού συμμετοχής της ΕΤΕ καθώς και της λήψης των σχετικών απαιτούμενων αποφάσεων από τα αρμόδια εταιρικά όργανα της Πανγαία αναφορικά με το θέμα αυτό.

Την 23 Μαΐου 2019 ο έλεγχος της Πανγαία πέρασε στους Αγοραστές. Λεπτομέρειες σχετικά με τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού που πωλήθηκαν καθώς και του υπολογισμού του κέρδους ή της ζημίας από την πώληση, παρατίθενται στη Σημείωση 22 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζα της Ελλάδος – Δίκτυο Καταστήματος Αιγύπτου («ETE Αιγύπτου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το τροποποιημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης. Την 31 Ιανουαρίου 2018, το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας αποφάσισε να υποβάλλει αίτηση στην Κεντρική Τράπεζα της Αιγύπτου, σύμφωνα με τους τοπικούς εποπτικούς κανόνες, για την εκκίνηση της διαδικασίας πώλησης.

Η αίτηση, τελικά, υποβλήθηκε τον Μάρτιο του 2018, η έγκριση χορηγήθηκε τον Ιούλιο του 2018 και η διαδικασία πώλησης ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2018.

Το τίμημα της πώλησης αναμένεται να είναι χαμηλότερο της λογιστικής αξίας της εταιρείας κατά συνέπεια, κατά την ταξινόμηση της ETE Αιγύπτου ως «Προοριζόμενης προς πώληση», αναγνωρίστηκε σωρευτική ζημία απομείωσης €16 εκατ., σε επίπεδο Ομίλου και Τράπεζας (31 Δεκεμβρίου 2018: €9 εκατ.).

Την 2 Μαΐου 2019 η Τράπεζα υπέγραψε οριστική συμφωνία με την Bank Audi SAE για την πώληση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ETE Αιγύπτου και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός των επόμενων 12 μηνών, για το λόγο αυτό η ETE Αιγύπτου ταξινομήθηκε ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες». Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στην έγκριση της Κεντρικής Τράπεζας της Αιγύπτου. Η Κεντρική Τράπεζα του Λιβάνου ενέκρινε τη συναλλαγή τον Ιούνιο του 2019.

Banca Romaneasca S.A.

Την 20 Ιουνίου 2019, η Τράπεζα υπέγραψε οριστική σύμβαση με την Export-Import Bank of Romania («EximBank») για την πώληση του συνόλου (99,28%) της συμμετοχής της στη θυγατρικής της Banca Romaneasca στη Ρουμανία.

Το τίμημα της πώλησης αναμένεται να είναι χαμηλότερο της λογιστικής αξίας της εταιρείας κατά συνέπεια σε επίπεδο Ομίλου αναγνωρίστηκε σωρευτική ζημία απομείωσης €91 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €110 εκατ.).

Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται στην έγκριση της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας και της Επιτροπής Ανταγωνισμού της Ρουμανίας.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ

Η πώληση της Εθνικής Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ («ETE Κύπρου») είναι μία υποχρέωση της Τράπεζας που απορρέει από το τροποποιημένο Σχέδιο Αναδιάρθρωσης το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό της Συμβούλιο την 4 Δεκεμβρίου 2015. Η διαδικασία πώλησης της ETE Κύπρου ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2018 και η Τράπεζα, δεδομένου ότι η διαδικασία είναι σε προχωρημένο στάδιο, αναμένει ότι θα ολοκληρωθεί εντός των επόμενων 12 μηνών.

Το τίμημα της πώλησης αναμένεται να είναι χαμηλότερο της λογιστικής αξίας της εταιρείας κατά συνέπεια κατά την ταξινόμηση της εταιρείας ως προοριζόμενης προς πώληση αναγνωρίστηκε σωρευτική ζημία απομείωσης €41 εκατ., σε επίπεδο Ομίλου (31 Δεκεμβρίου 2018: €39 εκατ.). Η ETE Κύπρου έχει ταξινομηθεί ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών

Η Τράπεζα παραμένει δεσμευμένη στη διερεύνηση εναλλακτικών επιλογών αναφορικά με τις Νέες Δεσμεύσεις όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού σχετικά με την πώληση της Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών («ΑΕΕΓΑ»).

Η Τράπεζα επανεκκίνησε τη διαδικασία της πώλησης και αναμένει ότι η πώληση θα ολοκληρωθεί εντός 12 μηνών. Γι' αυτό το λόγο η ταξινόμηση της ΑΕΕΓΑ παραμένει ως «Προοριζόμενη προς πώληση» και «Διακοπείσες δραστηριότητες».

Συνοπτική κατάσταση αποτελεσμάτων από διακοπείσες δραστηριότητες ⁽¹⁾

€ εκατ.	Όμιλος	
	Από 1.1. έως 30.09.2019	30.09.2018
Καθαρά έσοδα από τόκους	68	78
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	(1)	14
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	58	55
Λοιπά έσοδα	69	54
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	194	201
Λειτουργικά έξοδα	(130)	(137)
Προβλέψεις και ζημιές απομείωσης	8	(15)
Κέρδη προ φόρων	72	49
Φόροι	(13)	(12)
Κέρδη περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες	59	37
Κέρδη πώλησης (Σημείωση 22)	60	6
Συνολικό κέρδος περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (αναλογούντα στους μετόχους της Τράπεζας)	119	43

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει τις Banca Romaneasca, ΑΕΕΓΑ, ETE Κύπρου, ΠΑΝΓΑΙΑ και ETE Αιγύπτου ενώ η συγκριτική περίοδος περιλαμβάνει επιπλέον τις S.A.B.A. και NBG Albania.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

€ εκατ.	30.09.2019	30.09.2018
Ταμειακές Ροές από διακοπείσες δραστηριότητες		
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από λειτουργικές δραστηριότητες	144	318
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από επενδυτικές δραστηριότητες	(156)	(252)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	105	(11)
Καθαρές ταμειακές εισροές / (εκροές)	93	55

Ανάλυση των περιουσιακών στοιχείων προοριζόμενων προς πώληση και των υποχρεώσεων σχετιζόμενων με τα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση

Ενεργητικό	Όμιλος	
	30.09.2019 ⁽¹⁾	31.12.2018 ⁽²⁾
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	288	227
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	287	299
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων	76	64
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	1
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	1.943	1.217
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων	3.007	2.494
Ακίνητα επενδύσεων	89	90
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	18	16
Ενσώματα πάγια στοιχεία	135	141
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	42	125
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	472	455
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος	12	19
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	66	67
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση	10	6
Σύνολο ενεργητικού	6.446	5.221
Παθητικό		
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	22	11
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	1	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.691	1.590
Ασφαλιστικά αποθέματα και υποχρεώσεις	2.451	2.210
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	3	1
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	50	66
Λοιπά στοιχεία παθητικού	190	214
Σύνολο παθητικού	4.408	4.092

⁽¹⁾ Περιλαμβάνει την ΑΕΕΓΑ, την Romaneasca, την ΕΤΕ Αιγύπτου και την ΕΤΕ Κύπρου.

⁽²⁾ Περιλαμβάνει την ΑΕΕΓΑ, την Romaneasca, την ΕΤΕ Αιγύπτου, την ΕΤΕ Κύπρου και το Grand Hotel.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Οι «Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα» περιλαμβάνουν κυρίως τη χρηματοδότηση από την ΕΚΤ ποσού €2,2 δισ., τις καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων υπό μορφή συμφωνιών επαναγοράς (repos) ποσού €0,9 δισ. και τις λοιπές καταθέσεις μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων ποσού €1,7 δισ., (31 Δεκεμβρίου 2018: €2,25 δισ., €4,1 δισ. και €1,3 δισ., αντίστοιχα).

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 13: Υποχρεώσεις προς πελάτες

	Όμιλος	
	30.09.2019	31.12.2018
Καταθέσεις:		
Ιδιωτών	33.114	31.866
Επιχειρήσεων	6.368	6.102
Δημοσίου και επιχειρήσεων του Δημοσίου	3.327	5.059
Σύνολο	42.809	43.027

	Όμιλος	
	30.09.2019	31.12.2018
Καταθέσεις:		
Ταμειωτηρίου	20.492	19.449
Τρεχούμενοι & Όψεως	9.640	9.142
Προθεσμίας	11.907	13.640
Λοιπές	770	785
	42.809	43.016
Καταθέσεις πελατών υπό μορφή repos	-	11
	-	11
Σύνολο	42.809	43.027

Στις καταθέσεις προθεσμίας περιλαμβάνονται προϊόντα καταθέσεων με ενσωματωμένα ένα ή περισσότερα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα. Ο Όμιλος έχει προσδιορίσει τις καταθέσεις αυτές ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τα ποσά αυτά ανέρχονται την 30 Σεπτεμβρίου 2019 σε €363 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €1.043 εκατ.).

Σύμφωνα με το Ν. 4151/2013, όλοι οι αδρανείς λογαριασμοί καταθέσεων μετά την πάροδο 20 ετών υπόκεινται σε παραγραφή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Όλες οι τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υποχρεούνται μέχρι το τέλος Απριλίου κάθε έτους να αποδίδουν τα ταμειακά διαθέσιμα αυτών των αδρανών λογαριασμών στο Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα, κατά την χρήση 2019 και μέχρι την 30 Σεπτεμβρίου 2019, απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο €2 εκατ. που αφορούσαν καταθέσεις που είχαν υπαχθεί σε αδράνεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 14: Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Οι κυριότερες συναλλαγές σε υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις από την 1 Ιανουαρίου 2019 έως και την 30 Σεπτεμβρίου 2019 είναι οι ακόλουθες:

Την 11 Ιανουαρίου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 και επομένως το υπόλοιπο της εν λόγω Σειράς την 30 Σεπτεμβρίου 2019 ανερχόταν σε €500 εκατ., το οποίο διακρατήθηκε από την Τράπεζα και χρησιμοποιείται ως εξασφάλιση για τις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης της ΕΚΤ.

Την 12 Φεβρουαρίου 2019, τα υπόλοιπα €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 8, τα οποία αρχικά είχε διακρατήσει η ίδια η Τράπεζα, τα αγόρασε η European Investment Bank («ΕΙΒ») και επομένως το υπόλοιπο της Τράπεζας που κατείχε η ΕΙΒ την 30 Σεπτεμβρίου 2019 ανερχόταν σε €200 εκατ.

Το πρώτο πεντάμηνο του 2019, η Εθνική Παναγία ΑΕΕΑΠ, προτού ολοκληρωθεί η πώλησή της, προέβη σε έκδοση πιστωτικών τίτλων ύψους €150 εκατ.

Στις 23 Μαΐου 2019, οι υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και οι λοιπές δανειακές υποχρεώσεις μειώθηκαν κατά €447 εκατ. λόγω της πώλησης της Εθνικής Παναγία ΑΕΕΑΠ.

Την 18 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την έκδοση ομολογιακού τίτλου μειωμένης εξασφάλισης (Tier II), ύψους €400 εκατ. Ο ομολογιακός τίτλος έχει διάρκεια 10 ετών, με δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης από τον εκδότη με τη συμπλήρωση πενταετίας. Το ετήσιο επιτόκιο για τα πρώτα πέντε έτη είναι σταθερό στο 8,25%. Σε περίπτωση που δεν ασκηθεί το δικαίωμα πρόωρης εξόφλησης, το ετήσιο επιτόκιο για τη δεύτερη πενταετία επαναυπολογίζεται στη βάση του 5ετούς mid-swap rate τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή με πλέον 846,4 μονάδες βάσης.

Την 8 Αυγούστου 2019, τροποποιήθηκαν οι τελικοί όροι της Σειράς 9 του Προγράμματος II Έκδοσης Καλυμμένων Ομολογιών και η ημερομηνία λήξης της εν λόγω Σειράς παρατάθηκε από 14 Αυγούστου 2019 στις 14 Αυγούστου 2020. Επιπρόσθετα, την 13 Αυγούστου 2019, η Τράπεζα προέβη σε μερική ακύρωση επιπλέον €100 εκατ. καλυμμένων ομολογιών της Σειράς 9 και ως εκ τούτου το τρέχον υπόλοιπο της συγκεκριμένης Σειράς ανέρχεται σε €400 εκατ. και διακρατείται εξολοκλήρου από την Τράπεζα.

Επιπρόσθετα, η μείωση στις λοιπές δανειακές υποχρεώσεις την 30 Σεπτεμβρίου 2019, οφείλεται κυρίως στην πώληση της Εθνικής Παναγία ΑΕΕΑΠ (βλ. Σημείωση 22)

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους και έως την 30 Σεπτεμβρίου 2019, η Εταιρεία Ειδικού Σκοπού Sineria d.a.c. προέβη σε μερική αποπληρωμή των χρεογράφων κατηγορίας Μ, ύψους €56 εκατ. Τα υπόλοιπα των χρεογράφων κατηγορίας Μ και Ζ κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2019 ανέρχονται σε:

Εκδότης	Περιγραφή	Τιλοποιημένα δάνεια	Ημερομηνία έκδοσης	Ημερομηνία λήξης	Υπόλοιπο σε € εκατ.	Επιτόκιο
Sineria d.a.c.	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία Μ	Δάνεια ΜΜΕ Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	84	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 300 μ.β.
Sineria d.a.c.	Ομολογίες Κυμαινόμενου Επιτοκίου - Κατηγορία Ζ	Δάνεια ΜΜΕ Επιχειρήσεων	8-Αυγ-16	Ιούλιος 2035	65	Τριμηνιαία καταβολή τόκων με επιτόκιο Euribor 3- μηνών πλέον 500 μ.β.

Στη συνέχεια, στις 18 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην εκκαθάριση του Sineria d.a.c. Την ίδια ημερομηνία, η Τράπεζα προέβη στην επαναγορά όλου του χαρτοφυλακίου των ανεξόφλητων χορηγήσεων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η Sineria Dac εξόφλησε τα χρεόγραφα κατηγοριών Μ και Ζ που διακρατούσε η Τράπεζα.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 15: Λοιπές υποχρεώσεις

Η αύξηση στα λοιπά στοιχεία παθητικού του Ομίλου, την 30 Σεπτεμβρίου 2019, οφείλεται κυρίως στην αναγνώριση υποχρέωσης μίσθωσης €1,3 δισ. λόγω της πώλησης της Εθνικής Πανγαία Α.Ε.Α.Π. τον Μάιο 2019 και της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 16: Ενδεχόμενες υποχρεώσεις, εξασφαλίσεις, μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και δεσμεύσεις

α. Νομικά θέματα

Υπάρχουν ορισμένες εκκρεμείς απαιτήσεις και δικαστικές αγωγές κατά του Ομίλου, στα πλαίσια της συνήθους επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για τις περιπτώσεις για τις οποίες δεν έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη, η Διοίκηση δεν είναι σε θέση να εκτιμήσει την πιθανή ζημία, επειδή οι αγωγές μπορεί να διαρκέσουν πολλά χρόνια, πολλές από τις αγωγές βρίσκονται σε αρχικό στάδιο, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την πιθανότητα της τελικής έκβασης, υπάρχει αβεβαιότητα ως προς την έκβαση των εκκρεμών προσφυγών και υπάρχουν σημαντικά ζητήματα που πρέπει να επιλυθούν. Ωστόσο, κατά την άποψη της Διοίκησης, λαμβάνοντας υπόψη και τη γνώμη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, η οριστική διευθέτησή τους και οι πιθανές δικαστικές αποφάσεις δεν αναμένεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην ενοποιημένη κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, κατάσταση αποτελεσμάτων και κατάσταση ταμειακών ροών. Παρόλα αυτά, το ποσό των προβλέψεων που έχει σχηματισθεί από τον Όμιλο κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2019 για επίδικες απαιτήσεις ανέρχεται σε €64 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €67 εκατ.).

β. Λογαριασμός Επικουρήσεως Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος («ΛΕΠΕΤΕ»)

Κατάσταση ανοιχτών δικαστικών αγωγών μεταξύ της Τράπεζας, του ΛΕΠΕΤΕ και πρώην εργαζομένων

Η Τράπεζα, μέχρι τον Οκτώβριο του 2017, παρείχε στο Ταμείο Επικούρησης (ΛΕΠΕΤΕ) οικονομική διευκόλυνση προκειμένου το ΛΕΠΕΤΕ να καλύψει τα ταμειακά του ελλείμματα. Στη συνέχεια, το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε ότι η Τράπεζα, από τον Οκτώβριο του 2017 και εντεύθεν, δεν θα παρείχε καμία πρόσθετη διευκόλυνση στον ΛΕΠΕΤΕ. Από το Δεκέμβριο του 2017, το ΛΕΠΕΤΕ έπαψε να καταβάλλει πληρωμές στους συνταξιούχους. Υπάρχουν εκκρεμείς δικαστικές ενέργειες εναντίον της Τράπεζας από το ΛΕΠΕΤΕ και πρώην εργαζομένους που αμφισβητούν το καθεστώς των «καθορισμένων εισφορών» του Ταμείου, ισχυριζόμενοι ότι η Τράπεζα έχει υποχρέωση να καλύπτει οποιοδήποτε ταμειακό έλλειμμα προκύπτει.

Μέχρι τις 11 Νοεμβρίου 2019, εννέα αιτήσεις για έκδοση προσωρινής διαταγής έχουν απορριφθεί, 21 αποφάσεις προσωρινών ασφαλιστικών μέτρων έχουν εκδοθεί υπέρ της Τράπεζας και 5 υπέρ των συνταξιούχων. Για τις 5 υποθέσεις που τα αρμόδια δικαστήρια έκριναν εναντίον της Τράπεζας, τα ποσά που επιδικάστηκαν έχουν καταχωρηθεί στα αποτελέσματά της. Μέχρι τις 11 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα έχει πληρώσει το ποσό των €703 χιλ. Επιπρόσθετα, έχουν ασκηθεί 115 αγωγές, εκ των οποίων οι 108 έχουν συζητηθεί και έχουν εκδοθεί επ' αυτών 56 αποφάσεις. Οι 11 είναι κατά της Τράπεζας όπου η Τράπεζα έχει ασκήσει έφεση μέχρι τώρα για τις οκτώ εξ' αυτών, ενώ 45 αποφάσεις είναι υπέρ της Τράπεζας για τις οποίες έχουν ασκηθεί μέχρι τώρα 36 εφέσεις. Επισημαίνεται ότι η Τράπεζα έχει καταθέσει αίτηση αναίρεσης απευθείας στον Άρειο Πάγο, για μία εκ των οκτώ αρνητικών αποφάσεων. Η αίτηση αναίρεσης θα εκδικαστεί στον Άρειο Πάγο την 17 Δεκεμβρίου 2019. Για την ίδια περίπτωση, η Τράπεζα υπέβαλε προσωρινά μέτρα αναστολής της δυσμενούς απόφασης και ο Άρειος Πάγος ενέκρινε την αίτηση και χορήγησε τα αιτούμενα προσωρινά μέτρα.

Η Τράπεζα δεν έχει προβεί στην καταβολή οποιουδήποτε ποσού για τις παραπάνω εναντίον της αποφάσεις και δεν έχει αναγνωρίσει καμία πρόβλεψη για τις εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, δεδομένου ότι η Διοίκηση εκτιμά ότι η πιθανότητα αρνητικής έκβασης των υποθέσεων αυτών είναι απομακρυσμένη.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Εισαγωγή του Ν. 4618/2019

Την 10 Ιουνίου 2019 δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ νομοθετική ρύθμιση (άρθρο 24, Ν. 4618/2019), με την οποία επί της ουσίας μεταφέρονται οι εργαζόμενοι της Τράπεζας και οι συνταξιούχοι από το ΛΕΠΕΤΕ στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών («ΕΤΕΑΕΠ»), το κρατικό επικουρικό συνταξιοδοτικό ταμείο, και η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι η Τράπεζα θα πρέπει να καλύπτει τα εξής κόστη:

- (α) από την 1 Ιανουαρίου 2019 και εφεξής τις αναλογούσες εισφορές επικουρικής ασφάλισης για τους εργαζόμενους που μεταφέρθηκαν στον ΕΤΕΑΕΠ. Οι ισχύοντες συντελεστές είναι 3,50% από την 1 Ιανουαρίου έως την 31 Μαΐου 2019, 3,25% από την 1 Ιουνίου 2019 έως την 31 Μαΐου 2022 και 3,00% από την 1 Ιουνίου 2022 και εφεξής,
- (β) αναδρομική πληρωμή των συντάξεων του 2018, οι οποίες θα υπολογιστούν σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται από το Ν. 4618/2019. Το ποσό εκτιμάται από την Τράπεζα ότι θα ανέλθει σε €50 εκατ. Από το Ν. 4618/2019 προβλέπεται επίσης ότι η καταβολή γίνεται κατά το 1/5 του συνολικού ποσού έως την 31 Αυγούστου 2019 και το υπόλοιπο τμηματικά και πάντως το αργότερο την 31 Δεκεμβρίου 2020,
- (γ) συμπληρωματική ασφαλιστική εισφορά €40 εκατ. ετησίως για τα έτη 2019 έως 2023,
- (δ) συμπληρωματική εργοδοτική εισφορά από την 1 Ιανουαρίου 2024 και εφεξής η οποία θα προσδιορίζεται με αναλογιστική μελέτη η οποία θα συντάσσεται από την Ελληνική Αναλογιστική Αρχή. Η Τράπεζα δεν μπορεί να εκτιμήσει τα σχετικά κόστη, καθώς ο Ν. 4618/2019 δεν παρέχει τη βάση επί της οποίας θα διενεργηθεί η σχετική μελέτη ούτε την απαιτούμενη σαφήνεια ως προς τον βαθμό κάλυψης τυχόν ελλειμμάτων από την πλευρά της Τράπεζας, και
- (ε) τις αναλογούσες εισφορές των εργαζομένων για την περίοδο 1 Ιανουαρίου έως 31 Μαΐου 2019 μόνο.

Σε συνέχεια της νομοθετικής αυτής τροποποίησης και της σχετικής Υπουργικής Απόφασης 28153/276/21.6.2019, η Τράπεζα υπέβαλε στις 5 Ιουλίου 2019 δήλωση στο ΕΤΕΑΕΠ, με την οποία το ενημέρωνε ότι θα εξακολουθήσει να καταβάλλει στο ΕΤΕΑΕΠ, από την 1 Ιουνίου 2019 και εφεξής, τις αναλογούσες, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, επικουρικές ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και εργαζομένων σε σχέση με τα πρόσωπα (εργαζόμενους) που είχαν ασφαλισθεί από το ΛΕΠΕΤΕ μέχρι την έκδοση της προαναφερόμενης νομοθετικής τροποποίησης. Η Τράπεζα στην ίδια δήλωση επεσήμανε ότι έχει τερματιστεί οποιαδήποτε ιδιωτική σχέση μεταξύ της Τράπεζας και του ΛΕΠΕΤΕ και επομένως δεν θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον κανενός είδους πληρωμή.

Η Τράπεζα θεωρεί ότι η παραπάνω νομοθετική τροποποίηση αντιτίθεται σε θεμελιώδεις συνταγματικές διατάξεις και στο πλαίσιο αυτό, κατέθεσε στο Συμβούλιο της Επικρατείας αίτηση για ακύρωση των σχετικών διοικητικών αποφάσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του Ν. 4618/2019, η οποία προγραμματίζεται για εκδίκαση ενώπιον της Ολομέλειας του Συμβουλίου στις 7 Φεβρουαρίου 2020, και αίτηση για την αναστολή της εκτέλεσης των ανωτέρω.

Στις 5 Αυγούστου 2019, η Εθνική Τράπεζα έλαβε την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτέλεσης της υπουργικής απόφασης, αλλά μόνο λόγω τυπικών και διαδικαστικών λόγων καθώς, σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου, η αίτηση αναστολής σχετίζεται επί της ουσίας με την αναστολή των διατάξεων του ισχύοντος νόμου, κάτι που δεν είναι συμβατό με τους κανονισμούς και τη δικαστική νομολογία. Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο της Επικρατείας, μέσω της αιτιολογίας της απόφασής του, συνδέει την τελεσίδικη κρίση του, όσον αφορά το αίτημα της ακύρωσης, με την έκβαση της εκδίκασης των υποθέσεων ενώπιον των Αστικών Δικαστηρίων (ιδίως ενώπιον του Αρείου Πάγου). Επιπλέον, θεωρεί ότι ο προαναφερόμενος νόμος δεν επιβάλλει και δεν επιβαρύνει την Τράπεζα με την κάλυψη των ελλειμμάτων ούτε με την καταβολή των συντάξεων στους ίδιους τους συνταξιούχους και, κατά συνέπεια, θεωρεί ότι ο νόμος δεν δημιουργεί υποχρέωση για την Εθνική Τράπεζα από την 1 Ιανουαρίου 2024 και μετά.

Στις 2 Ιουλίου 2019, η Τράπεζα κατέβαλε ποσό €36 εκατ. σε σχέση με τη συμπληρωματική εισφορά για το 2019, όπως απαιτείται από την υπουργική απόφαση (βλ. (γ) ανωτέρω). Επιπλέον, μέχρι την ημερομηνία έκδοσης αυτών των οικονομικών καταστάσεων, η Τράπεζα έπρεπε να πληρώσει €4 εκατ. που αντιστοιχούσαν στις εισφορές του εργοδότη και των εργαζομένων για την περίοδο Ιανουαρίου - Απριλίου του 2019 (βλ. (α) και (ε)) ανωτέρω, αλλά λόγω τεχνικών θεμάτων των συστημάτων ΕΤΕΑΕΠ, η πληρωμή δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί.

Η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει στα έξοδα το ποσό των €36 εκατ. που ήδη πληρώθηκε τον Ιούλιο του 2019 λόγω της αβεβαιότητας που υπάρχει για την ανακτησιμότητά του. Κανένα άλλο έξοδο ή προβλέψεις έχουν αναγνωριστεί σε σχέση με τα στοιχεία (β) έως (ε) ανωτέρω, καθώς η διοίκηση εκτιμά ότι η εν λόγω νομοθετική τροποποίηση, η οποία ορίζει ότι η Τράπεζα αναλαμβάνει δαπάνες σχετικές με υφιστάμενους συνταξιούχους προς τους οποίους η Τράπεζα θεωρεί ότι δεν έχει καμία υποχρέωση στο πλαίσιο του προηγούμενου καθεστώτος (καθεστώσ ΛΕΠΕΤΕ), θα θεωρηθεί αντισυνταγματική από το Συμβούλιο της Επικρατείας, λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι η πιθανότητα, το τελικό αποτέλεσμα των εκκρεμών αγωγών ενώπιον των Αστικών Δικαστηρίων να είναι αρνητικό, είναι απομακρυσμένη. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα αναμένει ότι, όποιο ποσό καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί για τα υπό (β) έως (ε) κόστη ανωτέρω, πριν την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας σχετικά με το αίτημα ακύρωσης, είτε θα αποζημιωθεί ή θα συμψηφιστεί με μελλοντικές εισφορές προς το ΕΤΕΑΕΠ (περίπτωση (α) ανωτέρω).

Ανάλογα με το αποτέλεσμα της αίτησης για ακύρωση ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, της αίτησης αναιρέσεως ενώπιον του Αρείου Πάγου και τυχόν περαιτέρω νομικών ενεργειών που μπορεί να προχωρήσει η Τράπεζα, ενδέχεται να αλλάξει η εκτίμηση της διοίκησης ως προς την πιθανότητα εκρών, οπότε η Τράπεζα μπορεί να χρειαστεί να αναγνωρίσει σημαντικές προβλέψεις σε μελλοντικές περιόδους σε σχέση με το πιο πάνω θέμα.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

γ. Εκκρεμείς φορολογικοί έλεγχοι

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί φορολογικά για ορισμένες χρήσεις και επομένως, οι φορολογικές υποχρεώσεις τους για τις χρήσεις αυτές δεν έχουν καταστεί οριστικές. Συνεπώς, ως αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών, είναι πιθανόν να επιβληθούν επιπλέον πρόστιμα και φόροι, τα ποσά των οποίων δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν με ακρίβεια επί του παρόντος. Ωστόσο, εκτιμάται ότι δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Οι χρήσεις των ετών 2011-2016 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από τη Deloitte Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν. 2238/1994 και μεταγενέστερα με το άρθρο 65Α Ν. 4174/13 και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 27 Ιουλίου 2012, 27 Σεπτεμβρίου 2013, 10 Ιουλίου 2014, 30 Οκτωβρίου 2015, 30 Σεπτεμβρίου 2016 και 23 Οκτωβρίου 2017 αντίστοιχα. Οι χρήσεις 2017 και 2018 έχουν ελεγχθεί φορολογικά από την εταιρεία PwC Ανώνυμη Εταιρία Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών και οι σχετικές εκθέσεις φορολογικής συμμόρφωσης, οι οποίες δεν είχαν παρατηρήσεις, εκδόθηκαν την 26 Οκτωβρίου 2018 και την 31 Οκτωβρίου 2019 αντίστοιχα.

Το δικαίωμα του Δημοσίου για έκδοση πράξης διορθωτικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος μέχρι και τη χρήση 2012 παραγράφηκε την 31 Δεκεμβρίου 2018. Περαιτέρω, η χρήση 2013 για την οποία η Εταιρεία, όπως προαναφέρθηκε, έλαβε φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς παρατηρήσεις, σύμφωνα με την ΠΟΛ 1159/2011, καθίσταται περαιωμένη φορολογικά λόγω παρέλευσης 18μηνιαίας περιόδου από την ημερομηνία ανάρτησης του πιστοποιητικού. Ωστόσο, σύμφωνα με την Απόφαση 1680/2018 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, δε θα πρέπει να θεωρείται προσωρινά παραγεγραμμένη αναφορικά με τη διενέργεια ελέγχου η χρήση 2013, μέχρι τουλάχιστον την επίλυση του θέματος από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Για τα φορολογικά έτη 2014 και επόμενα, σύμφωνα με την ΠΟΛ.1006/2016 δεν εξαιρούνται από τη διενέργεια τακτικού φορολογικού ελέγχου από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές οι επιχειρήσεις για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επιφυλάξεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας.

Συνεπώς οι φορολογικές αρχές είναι δυνατόν να επανέλθουν και να διενεργήσουν τον δικό τους φορολογικό έλεγχο. Ωστόσο, εκτιμάται από τη Διοίκηση της Εταιρείας ότι τα αποτελέσματα από τέτοιους μελλοντικούς ελέγχους από τις φορολογικές αρχές, αν τελικά πραγματοποιηθούν, δεν θα έχουν σημαντική επίπτωση στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου.

Πληροφορίες σχετικά με τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις θυγατρικές και τις συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης υπάρχουν στη Σημείωση 23.

δ. Δανειακές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος, στο πλαίσιο των συνήθων χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων του, υπεισέρχεται σε συμβατικές δεσμεύσεις εκ μέρους των πελατών του και συμμετέχει σε χρηματοπιστωτικά μέσα που ενέχουν εκτός ισολογισμού κινδύνους, ώστε να εξυπηρετήσει τις χρηματοδοτικές ανάγκες των πελατών του. Οι συμβατικές δεσμεύσεις αφορούν σε υποχρεώσεις από εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές. Οι υποχρεώσεις από εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις είναι συμφωνίες χορηγήσεων που προϋποθέτουν τη μη αθέτηση των αναγραφόμενων όρων της συμφωνίας. Οι ενέγγυες πιστώσεις προς εκτέλεση αφορούν τη χρηματοδότηση από την Τράπεζα της εμπορικής συμφωνίας μεταφοράς αγαθών στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με απευθείας πληρωμή του συναλλασσόμενου, με τον οποίο ο πελάτης της Τράπεζας έχει συνάψει τη συμφωνία. Οι ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές αφορούν σε δεσμεύσεις υπό όρους, και εκδίδονται από τον Όμιλο προκειμένου να παρασχεθεί εγγύηση για την εκπλήρωση από τον πελάτη των όρων της συμφωνίας. Όλες οι προαναφερθείσες συμφωνίες σχετίζονται με τις συνήθεις χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου. Στην περίπτωση μη καλής εκτέλεσης από τον αντισυμβαλλόμενο του χρηματοπιστωτικού μέσου που αφορά σε εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις, ενέγγυες και ανοιχθείσες πιστώσεις προς εκτέλεση καθώς και εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές, ο κίνδυνος έκθεσης σε ζημιές που αντιμετωπίζει ο Όμιλος αντιπροσωπεύεται από την ονομαστική αξία των χρηματοπιστωτικών μέσων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος ακολουθεί την ίδια πιστωτική πολιτική με αυτή που ακολουθεί για τους εντός χρηματοοικονομικής θέσης κινδύνους.

	Όμιλος	
	30.06.2019	31.12.2018
Ανοιχθείσες ενέγγυες πιστώσεις & εκδοθείσες εγγυητικές επιστολές	2.864	2.760
Δικαιούχοι ενέγγυων πιστώσεων προς εκτέλεση	217	279
Σύνολο	3.081	3.039

Επιπρόσθετα των ανωτέρω, την 30 Σεπτεμβρίου 2019 οι δανειακές δεσμεύσεις για τον Όμιλο περιλαμβάνουν εγκεκριμένες δανειακές συμβάσεις και πιστωτικά όρια ύψους €6.228 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €6.350 εκατ.). Οι εγκεκριμένες μη εκταμειωμένες δανειακές συμβάσεις και εγκεκριμένα πιστωτικά όρια, την 30 Σεπτεμβρίου 2019, δεν περιλαμβάνουν ποσά που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπεται αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

ε. Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού

Δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού	Όμιλος	
	30.09.2019	31.12.2018
	3.751	5.138

Την 30 Σεπτεμβρίου 2019, ο Όμιλος έχει δεσμεύσει κυρίως για σκοπούς χρηματοδότησης από την ΕΚΤ και από άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα παρακάτω στοιχεία:

- χρεωστικούς τίτλους του εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου λογιστικής αξίας €994 εκατ.
- δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους €1.102 εκατ. και
- καλυμμένες ομολογίες ονομαστικής αξίας €1.656 εκατ. με κάλυμμα στεγαστικά δάνεια ύψους €2.526 εκατ.

Πλέον των δεσμευμένων στοιχείων που απεικονίζονται στον παραπάνω πίνακα, κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2019 ο Όμιλος ενεχυρίασε περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ύψους €317 εκατ. λόγω εγγύησης έναντι κινδύνου αθέτησης πληρωμής του Ελληνικού Δημοσίου, όπως επίσης έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ποσού €373 εκατ. για σκοπούς χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει λάβει στοιχεία ενεργητικού από τρίτους που μπορούν να πωληθούν ή να χρησιμοποιηθούν ως ενέχυρο, τα οποία δεν αναγνωρίζονται στον ισολογισμό αλλά διακρατούνται ως εξασφάλιση. Η εύλογη αξία αυτών των στοιχείων του ενεργητικού που χρησιμοποιήθηκαν ως ενέχυρο για χρηματοδότηση από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ήταν €512 εκατ. για τον Όμιλο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 17: Μετοχικό κεφάλαιο, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο & ίδιες μετοχές

Μετοχικό Κεφάλαιο-Κοινές Μετοχές

Το σύνολο των κοινών μετοχών την 30 Σεπτεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 ανερχόταν σε 914.715.153 ονομαστικής αξίας 3,00 Ευρώ ανά μετοχή.

Ίδιες Μετοχές

Οι συναλλαγές των ιδίων μετοχών διενεργούνται από τη θυγατρική εταιρεία Εθνική Χρηματιστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ. και συνοψίζονται ως ακολούθως:

	Όμιλος	
	Αριθμός Μετοχών	€ εκατ.
Την 1 Ιανουαρίου 2018	503.772	-
Αγορές	55.802.511	20
Πωλήσεις	(55.932.483)	(20)
Την 31 Δεκεμβρίου 2018	373.800	-
Αγορές	11.584.691	22
Πωλήσεις	(11.746.375)	(21)
Την 30 Σεπτεμβρίου 2019	212.116	1

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 18: Φορολογικές επιδράσεις σχετιζόμενες με τα λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου

Όμιλος	Από 1.1 έως 30.09.2019			Από 1.1 έως 30.09.2018		
	Μικτά	Φόρος	Καθαρά	Μικτά	Φόρος	Καθαρά
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Μη πραγματοποιηθέντα κέρδη/(ζημιές) από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων ("ΕΑΜΛΣΕ")	821	(87)	734	(51)	6	(45)
(Κέρδη) / ζημιές από χρεωστικούς τίτλους που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	(191)	17	(174)	(59)	(21)	(80)
Αναγνώριση απομείωσης χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων	(3)	-	(3)	3	(1)	2
Κέρδος που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των δραστηριοτήτων στην NBG Albania	-	-	-	(1)	-	(1)
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	627	(70)	557	(108)	(16)	(124)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	-	1	(8)	-	(8)
Ζημιά που αναταξινομήθηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την πώληση των δραστηριοτήτων στην S.A.B.A.	-	-	-	(3)	-	(3)
Συναλλαγματικές διαφορές	1	-	1	(11)	-	(11)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(42)	-	(42)	-	-	-
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	(42)	-	(42)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	586	(70)	516	(119)	(16)	(135)
Στοιχεία τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα:						
Κέρδη / (ζημιές) συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ	17	-	17	(6)	1	(5)
(Κέρδη) / ζημιές συμμετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην ΕΑΜΛΣΕ και μεταφέρθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον λόγω πώλησης	(4)	-	(4)	-	-	-
Σύνολο στοιχείων τα οποία μεταγενέστερα δεν μπορούν να μεταφερθούν στα αποτελέσματα	13	-	13	(6)	1	(5)
Λοιπά συνολικά έσοδα / (έξοδα) περιόδου	599	(70)	529	(125)	(15)	(140)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 19: Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Η φύση των σημαντικών συναλλαγών τις οποίες πραγματοποίησε ο Όμιλος με συνδεδεμένα μέρη για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019 και την 30 Σεπτεμβρίου 2018 καθώς και τα σημαντικά εκκρεμή υπόλοιπα που προέκυψαν από τις συναλλαγές αυτές κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 παρατίθενται παρακάτω.

α. Συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και της Διοίκησης

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, οι Γενικοί Διευθυντές και τα μέλη των Εκτελεστικών Επιτροπών της Τράπεζας, μέλη της Διοίκησης θυγατρικών εταιρειών καθώς και στενά συγγενικά μέλη και εταιρείες που ελέγχονται ατομικά ή από κοινού από τα πρόσωπα αυτά, πραγματοποίησαν συναλλαγές με τον Όμιλο.

Όλα τα δάνεια προς τα συνδεδεμένα μέρη (i) χορηγήθηκαν υπό το σύνθητες επιχειρηματικό πλαίσιο, (ii) περιελάμβαναν τους ίδιους όρους, συμπεριλαμβανομένων του επιτοκίου και των εξασφαλίσεων, με παρόμοια δάνεια που χορηγήθηκαν την ίδια περίοδο σε τρίτους και (iii) δεν εμπεριέχουν μεγαλύτερο από το σύνθητες κίνδυνο αποπληρωμής ή δεν περιλαμβάνουν άλλα δυσμενή χαρακτηριστικά.

Κατά την 30 Σεπτεμβρίου 2019, το ύψος των δανείων, των καταθέσεων/υποχρεώσεων και των εγγυητικών επιστολών ανήλθαν, σε επίπεδο Ομίλου, σε €3 εκατ., €6 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα (31 Δεκεμβρίου 2018: €4 εκατ., €8 εκατ. και μηδέν αντίστοιχα).

Οι συνολικές απολαβές των συνδεδεμένων μερών για την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019, ανήλθαν σε €7 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2018: €7 εκατ.) για τον Όμιλο, περιλαμβάνοντας κυρίως βραχυπρόθεσμες παροχές και ιδιαίτερα μισθούς και ασφαλιστικές εισφορές.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

β. Συναλλαγές με θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες

Σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνονται μόνο οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις συγγενείς επιχειρήσεις και τις κοινοπραξίες καθότι οι συναλλαγές και τα υπόλοιπα με τις θυγατρικές έχουν απαλειφθεί κατά την ενοποίηση.

	Όμιλος	
	30.09.2019	31.12.2018
Απαιτήσεις	12	17
Υποχρεώσεις	12	11
Εγγυητικές επιστολές, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιποί λογαριασμοί τάξεως	2	1
	Από 1.1 έως	
	30.09.2019	30.09.2018
Έξοδα από τόκους, προμήθειες και λοιπά έξοδα	3	2

γ. Συναλλαγές με λοιπά συνδεδεμένα μέρη

Το σύνολο των απαιτήσεων για τον Όμιλο, την 30 Σεπτεμβρίου 2019, από τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €747 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €747 εκατ.). Για τις απαιτήσεις αυτές ο Όμιλος αναγνώρισε πρόβλεψη €742 εκατ. (30 Σεπτεμβρίου 2018: €736 εκατ.).

Το σύνολο των υποχρεώσεων για τον Όμιλο, την 30 Σεπτεμβρίου 2019, προς τα ταμεία και τους λογαριασμούς ασφάλισης του προσωπικού ανερχόταν σε €107 εκατ. (31 Δεκεμβρίου 2018: €135 εκατ.).

δ. Συναλλαγές με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας («ΤΧΣ»)

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο του ΤΧΣ, το Πλαίσιο Συνεργασίας ("RFA") μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ, το οποίο υπογράφηκε το Δεκέμβριο 2015, και το γεγονός ότι το ΤΧΣ κατέχει το 40,39% των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εκ των οποίων 38,92% είναι με πλήρη δικαιώματα ψήφου, καθώς επίσης ότι το ΤΧΣ εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις επιτροπές Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, το ΤΧΣ θεωρείται συνδεδεμένο μέρος του Ομίλου. Εκτός από τις κοινές μετοχές που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατούνται από το ΤΧΣ, δεν υπάρχουν σημαντικά υπόλοιπα ή άλλες συναλλαγές με το ΤΧΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 20: Κεφαλαιακή επάρκεια

Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV και CRR αντίστοιχα), μέσω των οποίων έγινε η ενσωμάτωση και προσαρμογή σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, των αλλαγών εκείνων που έχουν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 4261/2014, ενώ ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ήταν άμεσα εφαρμόσιμος σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014 και λαμβάνοντας υπόψη ορισμένες διατάξεις της CRD IV εφαρμόστηκαν σταδιακά.

Ο Κανονισμός (ΕΥ) 575/2013 ορίζει τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων (Απαιτήσεις Πυλώνα Ι) και η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ορίζει τις συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας για τα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 97 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ, οι Εποπτικές Αρχές διενεργούν σε τακτική βάση Εποπτικό Έλεγχο και Διαδικασία Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process "SREP"), με σκοπό την αξιολόγηση και μέτρηση των κινδύνων που δεν καλύπτονται, ή δεν είναι πλήρως καλυμμένοι σύμφωνα με τον Πυλώνα Ι και τον ορισμό πρόσθετων απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας (Απαιτήσεις Πυλώνα ΙΙ). Η άσκηση SREP διενεργείται υπό την εποπτεία της ΕΚΤ και η απόφαση για τις πρόσθετες απαιτήσεις είναι προσαρμοσμένη στο ατομικό προφίλ της κάθε τράπεζας.

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το 2019 και το 2018 του Πυλώνα Ι & ΙΙ για τον Όμιλο:

	Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1			Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Πυλώνας Ι	4,5%	4,5%	4,5%	8,0%	8,0%	8,0%
Πυλώνας ΙΙ	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου	2,5%	2,5%	1,875%	2,5%	2,5%	1,875%
Απόθεμα ασφαλείας Ο-SII	0,50%	0,25%	0,00%	0,50%	0,25%	0,00%
Σύνολο	10,50%	10,25%	9,375%	14,00%	13,75%	12,875%

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας του Ομίλου παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

	Όμιλος	
	30.09.2019	31.12.2018
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	15,2%	16,1%
Δείκτης βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1)	15,2%	16,1%
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας	16,2%	16,2%

Νόμος περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Το άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013, όπως ισχύει, περί αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων («ΑΦΑ»), επιτρέπει υπό προϋποθέσεις, στα Πιστωτικά Ιδρύματα από το 2017 και μετά, να μετατρέψουν τις ΑΦΑ προερχόμενες από: (α) τις ζημίες του Private Sector Initiative ("PSI"), (β) σωρευμένες προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που έχουν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, (γ) από ζημίες από οριστικές διαγραφές ή από πωλήσεις δανείων και (δ) λογιστικές διαγραφές, οι οποίες τελικά θα οδηγήσουν σε οριστικές διαγραφές και ζημίες από πώληση, σε απαίτηση (Tax Credit) έναντι του Ελληνικού Δημόσιου. Οι κατηγορίες (γ) και (δ) ανωτέρω προστέθηκαν με τον Ν. 4465/2017, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 29 Μαρτίου 2017. Ο Ν. 4465/2017 θεσπίζει ότι οι Φορολογικές Πιστώσεις δεν μπορούν να υπερβούν τον φόρο που αντιστοιχούσε στις σωρευμένες προβλέψεις που είχαν αναγνωρισθεί έως τις 30 Ιουνίου 2015, μείον: (α) κάθε οριστική και εκκαθαρισμένη Φορολογική πίστωση σε περίπτωση που σε μία χρήση προέκυψε λογιστική ζημία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 27Α και η οποία αφορά την ανωτέρω σωρευμένη πρόβλεψη, (β) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί σε οποιεσδήποτε μεταγενέστερες ειδικές προβλέψεις, οι οποίες αφορούν τις ανωτέρω σωρευμένες προβλέψεις και (γ) το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην ετήσια απόσβεση της χρεωστικής διαφοράς η οποία αφορά τις ανωτέρω προβλέψεις και λουπές εν γένει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου.

Βασική προϋπόθεση για την μετατροπή των ΑΦΑ σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο είναι η ύπαρξη λογιστικής ζημίας, σε ατομική βάση, της αντίστοιχης χρήσης, ξεκινώντας από την οικονομική χρήση 2016 και μετά. Το ποσό της οριστικής και εκκαθαρισμένης απαίτησης θα προσδιορίζεται διά του πολλαπλασιασμού του συνολικού ποσού των ΑΦΑ με το ποσοστό που αντιπροσωπεύει η λογιστική, μετά από φόρους, ζημία χρήσης στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, όπως αυτά εμφανίζονται στις εκάστοτε ετήσιες ατομικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις, μη συμπεριλαμβανομένης σε αυτά της λογιστικής ζημίας χρήσης. Η οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο θα μετατρέπεται την επόμενη χρήση σε σχέση με την χρήση που εμφανίστηκαν οι λογιστικές ζημίες. Η απαίτηση μπορεί να συμψηφίζεται με τον φόρο εισοδήματος. Το μη συμψηφιζόμενο μέρος αναγνωρίζεται άμεσα ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο. Η Τράπεζα υποχρεούται στην έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου αξίας ίσης με το 100% του ποσού της απαίτησης από το Ελληνικό Δημόσιο και στο σχηματισμό ισόποσου ειδικού αποθεματικού προοριζόμενο αποκλειστικά για την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Οι κοινοί μέτοχοι θα έχουν δικαίωμα προτίμησης επί των ανωτέρω δικαιωμάτων μετατροπής. Το εν λόγω αποθεματικό θα κεφαλαιοποιηθεί και θα εκδοθούν κοινές μετοχές υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου. Ο νόμος επιτρέπει στα Πιστωτικά Ιδρύματα να αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες ΑΦΑ ως «μη βασιζόμενες στη μελλοντική κερδοφορία» σύμφωνα με τις διατάξεις της CRD IV, με αποτέλεσμα να μην αφαιρούνται από τον δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1) και συνεπώς να βελτιώνουν την κεφαλαιακή τους θέση.

Επιπρόσθετα, ο Ν. 4465/2017 τροποποίησε το άρθρο 27 «Μεταφορά ζημιών», εισάγοντας περίοδο απόσβεσης 20 ετών για ζημίες που προέρχονται από διαγραφές δανείων ως συνέπεια διακανονισμού ή ρύθμισης και για οριστικές ζημίες που απορρέουν από πωλήσεις δανείων.

Την 7 Νοεμβρίου 2014 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση αποφάσισε την ένταξη της Τράπεζας στις διατάξεις του ανωτέρω νόμου. Η έξοδος της Τράπεζας από τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου προϋποθέτει την έγκριση των εποπτικών αρχών και απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Την 30 Σεπτεμβρίου 2019, το ποσό των ΑΦΑ που θα ήταν δυνατό να μετατραπεί ως απαίτηση από το Ελληνικό Δημόσιο σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω νόμου ήταν €4,5 δισ. (2018: €4,6 δισ.). Στη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018 δεν ικανοποιήθηκαν τα κριτήρια για τα δικαιώματα μετατροπής και ως εκ τούτου δεν θα υπάρξει έκδοση δικαιωμάτων μετατροπής το 2019.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 21: Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού

α. Χρηματοοικονομικά μέσα μη αποτιμημένα στην εύλογη αξία

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τη λογιστική και την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν καταχωρούνται στην εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και για τα οποία η εύλογη αξία διαφέρει σημαντικά από τη λογιστική αξία.

Χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρώνται σε εύλογη αξία - Όμιλος

	Λογιστική αξία 30.09.2019	Εύλογη αξία 30.09.2019
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	28.933	28.569
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	5.539	5.596
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	42.446	42.463
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.360	1.434
	Λογιστική αξία 31.12.2018	Εύλογη αξία 31.12.2018
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία		
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	30.001	29.273
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος	1.872	1.253
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις		
Υποχρεώσεις προς πελάτες	41.984	42.040
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1.146	1.164

Οι ακόλουθες μέθοδοι και παραδοχές χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των ανωτέρω χρηματοοικονομικών μέσων στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Η λογιστική αξία του ταμείου και των διαθεσίμων με τις κεντρικές τράπεζες, των απαιτήσεων κατά και των υποχρεώσεων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, των λοιπών δανειακών υποχρεώσεων όπως και των δεδουλευμένων τόκων, προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών: Η εκτίμηση της εύλογης αξίας των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών διενεργείται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών. Τα προεξοφλητικά επιτόκια βασίζονται στα τρέχοντα επιτόκια της αγοράς που προσφέρονται για χρηματοοικονομικά μέσα με παρόμοιους όρους σε δανειολήπτες με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε αποσβεσμένο κόστος: Η εύλογη αξία των χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβεσμένο κόστος υπολογίζεται με τη χρήση τιμών αγοράς ή με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών που βασίζονται σε τρέχοντα επιτόκια της αγοράς για χρεόγραφα με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

Υποχρεώσεις προς πελάτες: Η εύλογη αξία καταθέσεων άμεσης ζήτησης και καταθέσεων χωρίς προκαθορισμένη ημερομηνία λήξης προσδιορίζεται ως το πληρωτέο ποσό κατά την ημερομηνία ισολογισμού. Η εύλογη αξία των προθεσμιακών καταθέσεων εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών, βάσει επιτοκίων αγοράς για αντίστοιχα προϊόντα με παρόμοιες ημερομηνίες λήξης.

Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: Η εύλογη αξία των υποχρεώσεων από πιστωτικούς τίτλους εκτιμάται βάσει τιμών αγοράς, ή σε περίπτωση που δεν υπάρχουν, με τη χρήση μοντέλων προεξόφλησης χρηματοροών βάσει επιτοκίων αγοράς για πιστωτικούς τίτλους αντίστοιχης διάρκειας και με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου.

β. Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου, ανά επίπεδο εύλογης αξίας, στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία – Όμιλος

30 Σεπτεμβρίου 2019

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	313	75	-	388
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	27	14	154	195
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	14	5.740	14	5.768
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	595	2.362	48	3.005
Σύνολο	949	8.192	216	9.357
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε ΕΑΜΑ	-	363	-	363
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	7	3.419	5	3.431
Σύνολο	7	3.782	5	3.794

31 Δεκεμβρίου 2018

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο σε εύλογη αξία
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΑ	375	675	-	1.050
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	156	3.287	159	3.602
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	30	3.753	8	3.791
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	827	1.693	48	2.568
Σύνολο	1.388	9.408	215	11.011
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς πελάτες που έχουν προσδιοριστεί σε ΕΑΜΑ	-	1.043	-	1.043
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	12	2.115	4	2.131
Σύνολο	12	3.158	4	3.174

Οι ακόλουθοι πίνακες συνοψίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που έχουν καταχωρηθεί ως στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Ομίλου και επιμετρώνται στην εύλογη αξία, στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018:

Δραστηριότητες προοριζόμενες προς πώληση - Χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται σε εύλογη αξία – Όμιλος

30 Σεπτεμβρίου 2019

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	4	72	-	76
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	-	-	1	1
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	1.144	1.592	9	2.745
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	130	146	-	276
Σύνολο	1.278	1.811	10	3.099
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις				
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Σύνολο	-	1	-	1

31 Δεκεμβρίου 2018

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Επιμέτρηση σε εύλογη αξία με βάση			Σύνολο
	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία				
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	3	61	-	64
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	-	1	-	1
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	1.016	993	6	2.015
Απαιτήσεις από ασφαλιστικές δραστηριότητες	151	119	-	270
Σύνολο	1.170	1.174	6	2.350

Μεταφορές μεταξύ του Επιπέδου 1 και του Επιπέδου 2

Κατά τη διάρκεια της περιόδου που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2019, συγκεκριμένα ομόλογα που έχουν εκδοθεί από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας και περιλαμβάνονται στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, για τα οποία ο Όμιλος έκρινε ότι δεν πληρούσαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 τα κριτήρια ρευστότητας και εμπορευσιμότητας του Επιπέδου 1 που έχει θεσπίσει, μεταφέρθηκαν από το Επίπεδο 1 στο Επίπεδο 2, σύμφωνα με την πολιτική του Ομίλου για την ιεραρχία εύλογης αξίας. Η λογιστική αξία των ομολόγων που μεταφέρθηκαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 ήταν €48 εκατ.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, δεν υπήρχαν μεταφορές χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων μεταξύ των επιπέδων εύλογης αξίας σύμφωνα με την πολιτική ιεράρχησης των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του Ομίλου.

Για όλες τις μεταφορές χρηματοοικονομικών στοιχείων μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων, γίνεται η παραδοχή ότι λαμβάνουν χώρα στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς.

Χρηματοοικονομικά μέσα του Επιπέδου 3

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνουν:

- (α) Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα που αποτιμώνται με μοντέλα αποτίμησης, στα οποία χρησιμοποιούνται και σημαντικά, μη παρατηρήσιμα δεδομένα και περιλαμβάνουν προϊόντα τα οποία βασίζονται στη συσχέτιση μεταξύ διαφόρων δεικτών επιτοκίων. Επίσης, περιλαμβάνουν παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η αποτίμηση πιστωτικού κινδύνου (CVA) εκτιμήθηκε βάσει σημαντικών, μη παρατηρήσιμων δεδομένων και το ποσό που αντιστοιχεί στο CVA είναι σημαντικό σε σχέση με το σύνολο της εύλογης αξίας του παραγώγου.
- (β) Χρεόγραφα που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, για τα οποία τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας τους βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα περιθώρια πιστωτικού κινδύνου ή για τα οποία χρησιμοποιήθηκαν τιμές από τους εκδότες των χρεογράφων. Επίσης, περιλαμβάνουν δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, τα οποία αποτιμώνται μέσω της μεθόδου προεξόφλησης ταμειακών ροών και περιλαμβάνουν μη παρατηρήσιμα στην αγορά περιθώρια πιστωτικού κινδύνου.
- (γ) Συμμετοχικούς τίτλους σε εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, μη εισηγμένους σε χρηματιστηριακή αγορά. Η εύλογη αξία τους εκτιμάται βάσει μοντέλων προσεγγίσεων εισοδήματος ή αγοράς, όπου οι βασικές παράμετροι που χρησιμοποιούνται δεν είναι παρατηρήσιμες στην αγορά.

Ο πίνακας κατωτέρω παρουσιάζει τη συμφωνία όλων των αποτιμήσεων του Επιπέδου 3 για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 και 30 Σεπτεμβρίου 2018, συμπεριλαμβανομένων των πραγματοποιηθέντων και μη-πραγματοποιηθέντων κερδών/(ζημιών), που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στην κατάσταση λοιπών συνολικών εσόδων.

Μεταφορές προς και από το Επίπεδο 3

Σε κάθε περίοδο αναφοράς, ο Όμιλος διενεργεί διεξοδική ανάλυση της κατηγοριοποίησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων σε τριμηνιαία βάση. Για τις περιόδους που έληξαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2019 και 30 Σεπτεμβρίου 2018, οι μεταφορές από το Επίπεδο 2 στο Επίπεδο 3 αφορούν σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για τα οποία η προσαρμογή της εύλογης αξίας λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία τους.

Μεταβολή των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται βάσει Επιπέδου 3 – Όμιλος

	2019			
	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ	
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	4	48	159	
Κέρδη / (ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	4	-	(12)	
Κέρδη / (ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	(2)	-	
Αγορές	-	2	12	
Αποπληρωμές	(1)	-	(4)	
Μεταφορά σε προοριζόμενα προς πώληση	-	-	(1)	
Μεταφορά σε / (από) Επίπεδο 3	2	-	-	
Υπόλοιπο 30 Σεπτεμβρίου	9	48	154	
	2018			
	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση	Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα	Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ΕΑΜΛΣΕ	Υποχρεωτικά σε ΕΑΜΑ
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	8	8	-	-
Επίπτωση λόγω του ΔΠΧΑ 9	(8)	-	24	185
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	-	8	24	185
Κέρδη / (ζημιές) στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων	-	2	-	7
Κέρδη / (ζημιές) στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	1	-
Πωλήσεις	-	-	-	(1)
Αποπληρωμές	-	(1)	-	(13)
Μεταφορά σε / (από) Επίπεδο 3	-	(4)	-	-
Υπόλοιπο 30 Σεπτεμβρίου	-	5	25	178

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3), αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2019, και ανέρχεται σε €(12) εκατ. και €6 εκατ. αντίστοιχα, για τον Όμιλο.

Η μεταβολή των μη πραγματοποιημένων κερδών/(ζημιών) των χρηματοοικονομικών στοιχείων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων με μοντέλα αποτίμησης στα οποία χρησιμοποιήθηκαν σημαντικά μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα (Επίπεδο 3), αφορά σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και σε παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα για την περίοδο που έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2018, και ανέρχεται σε €7 εκατ. και €3 εκατ. αντίστοιχα, για τον Όμιλο.

Διαδικασίες Αποτίμησης και Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει διάφορες διαδικασίες για να διασφαλίσει ότι η εύλογη αξία των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού υπολογίζεται σε λογική και δίκαιη βάση και έχει δημιουργήσει ένα κατάλληλο πλαίσιο ελέγχου ώστε να διασφαλίσει ότι οι εύλογες αξίες επικυρώνονται από μονάδες του Ομίλου που είναι ανεξάρτητες από αυτές που αναλαμβάνουν και τον αντίστοιχο κίνδυνο. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διάφορες πηγές δεδομένων για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι οποίες αξιολογούνται μέσω εσωτερικών ανεξάρτητων διαδικασιών, όπου αυτό είναι εφικτό.

Οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων προσδιορίζονται είτε με αναφορά σε χρηματιστηριακές τιμές ενεργών αγορών ή με αναφορά σε προσφορά τιμών από εξωτερικούς διαπραγματευτές ή σε γενικώς παραδεκτά μοντέλα αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που βασίζονται σε παρατηρήσιμα ή μη άμεσα παρατηρήσιμα δεδομένα, στις περιπτώσεις που οι δύο πρώτες μέθοδοι δεν είναι διαθέσιμες, καθώς επίσης με αναφορά σε σχετικές παραμέτρους της αγοράς, όπως επιτόκια, μεταβλητότητα δικαιωμάτων προαίρεσης, συναλλαγματικές ισοτιμίες κλπ.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να χρησιμοποιεί τιμές από τρίτους διενεργώντας διαδικασίες επικύρωσης των τιμών στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, ή να χρησιμοποιεί τιμές με τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι τελευταίες συναλλαγές δεδομένης της απουσίας ενεργού αγοράς ή παρόμοιων συναλλαγών ή άλλων δεδομένων παρατηρήσιμων στην αγορά. Όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία τα οποία έχουν αποτιμηθεί με βάση τις παραπάνω μεθόδους κατηγοριοποιούνται στην χαμηλότερη βαθμίδα της ιεραρχίας της εύλογης αξίας (Επίπεδο 3).

Γενικότερα, οι εύλογες αξίες των χρεωστικών τίτλων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών παραδοχών στα μοντέλα αποτίμησης, ελέγχονται και επικυρώνονται από τις ανεξάρτητες μονάδες του Middle Office και της Διαχείρισης Κινδύνων, σε συστηματική βάση.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν μοντέλα προεξόφλησης ταμειακών ροών, μοντέλα υπολογισμού δικαιωμάτων προαίρεσης («option pricing models») ή άλλα κατάλληλα για την κάθε περίπτωση, ευρέως αποδεκτά μοντέλα αποτίμησης. Επαρκείς διαδικασίες ελέγχου έχουν θεσπιστεί για την επικύρωση αυτών των μοντέλων, σε συστηματική βάση. Οι μονάδες Διαχείρισης Κινδύνου και Middle Office παρέχουν το απαραίτητο ελεγκτικό πλαίσιο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι τιμές των παραγώγων χρηματοπιστωτικών μέσων είναι εύλογες και αντικατοπτρίζουν τις τρέχουσες οικονομικές συγκυρίες και τις συνθήκες της αγοράς. Επιπρόσθετα, οι αποτιμήσεις των εξωχρηματιστηριακών (over-the-counter) παραγώγων συγκρίνονται σε ημερήσια βάση με τις αντίστοιχες τιμές αντισυμβαλλομένων, στα πλαίσια της ημερήσιας διαδικασίας παροχής εξασφαλίσεων και διακανονισμού παραγώγων.

Προσαρμογές Αποτίμησης Αγοραίας αξίας

Προσαρμογές για πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλομένου εφαρμόζονται σε όλα τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Προσαρμογές για τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο (own credit risk) εφαρμόζονται προκειμένου να απεικονίζεται ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου κατά την αποτίμηση των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι εν λόγω προσαρμογές υπολογίζονται με βάση τις αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ των δύο μερών, και λαμβάνουν υπόψη το διαφορετικό επίπεδο κινδύνου του κάθε αντισυμβαλλομένου στην αποτίμηση αυτών των ροών. Στη διαμόρφωση των εν λόγω προσαρμογών λαμβάνονται υπόψη οι συμφωνίες περιορισμού της έκτασης του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών για παροχή των αναγκαίων αμοιβαίων εξασφαλίσεων μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, όπως αυτοί διέπονται και λειτουργούν βάσει των σχετικών συμβάσεων κάλυψης πιστωτικού κινδύνου, όσο και των συμφωνιών συμψηφισμού των εκατέρωθεν απαιτήσεων και υποχρεώσεων.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία βάσει του Επιπέδου 3

30 Σεπτεμβρίου 2019

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	9	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	11	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	679 μ.β.	1400 μ.β.
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	9	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	105 μ.β.	722 μ.β.
	(1)	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	100,00%
Λουπά Παράγωγα	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	12 μ.β.	722 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων	48	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	134	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

¹ Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ποσοτικές πληροφορίες για τα χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία βάσει του Επιπέδου 3

31 Δεκεμβρίου 2018

Χρηματοοικονομικό Μέσο	Εύλογη Αξία	Μέθοδος Αποτίμησης	Σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα	Εύρος μη Παρατηρήσιμων Δεδομένων	
				Χαμηλό	Υψηλό
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	8	Βασισμένο σε Τιμή Εκδότη	Τιμή	93,76	100,00
	18	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	316 μ.β.	366 μ.β.
Εξωχρηματιστηριακά Παράγωγα επί επιτοκίων	3	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Συντελεστής ανταλλαγής ροών σταθερής λήξης για διαφορετικές χρονικές περιόδους	-50,00%	100,00%
Λουπά Παράγωγα	1	Προεξόφληση ταμειακών ροών, Εσωτερικό Μοντέλο για Υπολογισμό CVA/DVA	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	814 μ.β.	1360 μ.β.
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων	48	Προσέγγιση εισοδήματος ή αγοράς	δ/α ¹	δ/α ¹	δ/α ¹
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	133	Προεξόφληση ταμειακών ροών	Περιθώριο πιστωτικού κινδύνου	300 μ.β.	650 μ.β.

¹ Οι συμμετοχικοί τίτλοι σε εύλογη αξία μέσω λουπών συνολικών εσόδων περιλαμβάνουν τίτλους που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Ελλείψει δεδομένων από ενεργές αγορές, η εύλογη αξία των τίτλων αυτών εκτιμάται με τη χρήση μοντέλων προσέγγισης εισοδήματος ή αγοράς. Δεδομένης της διαφορετικής φύσης της επένδυσης σε κάθε μία από τις εταιρείες αυτές, δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη η γνωστοποίηση του εύρους των σημαντικών μη παρατηρήσιμων δεδομένων.

Ανάλυση Ευαισθησίας για τα σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα

Για τα δομημένα παράγωγα επί επιτοκίων μια σημαντική μεταβολή στους συντελεστές μεταβλητότητας ή συσχέτισης μεταξύ δυο μεταβλητών (δηλ. στο βαθμό συσχέτισης μεταξύ δύο διαφορετικών επιτοκίων ή μεταξύ επιτοκίων και συναλλαγματικών ισοτιμιών) ενδεχομένως να επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των μεμονωμένων χρηματοοικονομικών μέσων, όμως η σημαντικότητα και η κατεύθυνση της μεταβολής εξαρτάται από το αν ο Όμιλος κατέχει θέση αγοράς ("long position") ή θέση πώλησης ("short position") στα προϊόντα αυτά, καθώς και από άλλους παράγοντες. Εξαιτίας της περιορισμένης έκθεσης του Ομίλου στα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα, μια εύλογη μεταβολή στα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την αποτίμησή τους δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στα αποτελέσματα του Ομίλου. Στην ίδια κατηγορία περιλαμβάνονται παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επί επιτοκίων για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Η προσαρμογή λόγω πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλομένου στις περιπτώσεις αυτές εξαρτάται κυρίως από την εσωτερική πιστοληπτική αξιολόγηση του εν λόγω αντισυμβαλλομένου. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλομένων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του Ομίλου.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

Στην κατηγορία Λοιπά παράγωγα περιλαμβάνονται παράγωγα για τα οποία η προσαρμογή λόγω CVA είναι σημαντική σε σχέση με την εύλογη αξία των μέσων αυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η προσαρμογή CVA καθορίζεται κυρίως από την εσωτερική διαβάθμιση των αντισυμβαλλομένων. Μια εύλογη μεταβολή στο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των αντισυμβαλλομένων των μέσων αυτών δεν θα επέφερε σημαντική μεταβολή στην εύλογη αξία τους για τον Όμιλο.

Η μέθοδος αποτίμησης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών που επιμετρώνται υποχρεωτικά σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνει ως σημαντικό μη παρατηρήσιμο δεδομένο το περιθώριο πιστωτικού κινδύνου των πελατών. Μια εύλογη μεταβολή στο αντίστοιχο περιθώριο πιστωτικού κινδύνου δεν έχει σημαντική επίπτωση στην εύλογη αξία των εν λόγω δανείων για τον Όμιλο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 22: Εξαγορές, πωλήσεις και λοιπές κεφαλαιακές συναλλαγές

Πώληση της Grand Hotel Summer Palace A.E.

Την 5 Απριλίου 2019, η Τράπεζα πώλησε το 100% της συμμετοχής της στην Grand Hotel Summer Palace A.E. ("Grand Hotel") στην ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ MITSIS COMPANY A.E. («ο Αγοραστής»). Το τίμημα μείον τα έξοδα της πώλησης ανήλθε σε €50 εκατ.

	Περίοδος που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019
Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	2
Ενσώματα πάγια στοιχεία	13
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	5
Σύνολο ενεργητικού	20
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	20

Κέρδος από την πώληση του Grand Hotel

	Περίοδος που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	50
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(20)
Κέρδος από την πώληση	30

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση του Grand Hotel

	Περίοδος που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019
Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	50
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(2)
Καθαρή ταμειακή εισροή	48

Το κέρδος από την πώληση €30 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνεται στη γραμμή της Κατάστασης Αποτελεσμάτων «Καθαρά λουπά έσοδα / (έξοδα)» (βλ. Σημείωση 11).

Πώληση της Εθνικής Παναγία ΑΕΕΑΠ

Την 23 Μαΐου 2019, η Τράπεζα πώλησε το 32,66% της συμμετοχής της στην Εθνική Παναγία ΑΕΕΑΠ στις εταιρείες Invel Real Estate B.V. και CL Hermes Opportunities L.P. («οι Αγοραστές»). Το τίμημα μείον τα έξοδα της πώλησης ανήλθε σε €390 εκατ.

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων Όμιλος

Περίοδος που έληξε
την 30 Σεπτεμβρίου 2019

Ενεργητικό	
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	119
Ακίνητα επενδύσεων	904
Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης	6
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	15
Ενσώματα πάγια στοιχεία	719
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	71
Σύνολο ενεργητικού	1.834
Παθητικό	
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	447
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	291
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους	19
Φόρος εισοδήματος	5
Λοιπά στοιχεία παθητικού	65
Σύνολο παθητικού	827
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	1.007

Κέρδος από την πώληση της Εθνικής Πανγαία ΑΕΕΑΠ

Περίοδος που έληξε
την 30 Σεπτεμβρίου 2019

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	390
Καθαρή θέση που μεταβιβάστηκε	(1.007)
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	677
Κέρδος από την πώληση	60

Το κέρδος από την πώληση των €60 εκατ. σε επίπεδο Ομίλου περιλαμβάνεται στα Κέρδη / (ζημίες) περιόδου από διακοπείσες δραστηριότητες (βλ. Σημείωση 11).

Καθαρή ταμειακή εισροή από την πώληση της Πανγαία

Περίοδος που έληξε
την 30 Σεπτεμβρίου 2019

Τίμημα που εισπράχθηκε μείον τα έξοδα της πώλησης	390
Μείον: Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα που μεταβιβάστηκαν	(119)
Καθαρή ταμειακή εισροή	271

Σημειώσεις επί των ενδιάμεσων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Όμιλος

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 23: Ενοποιούμενες εταιρείες

Θυγατρικές	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος	
			30.09.2019	31.12.2018
Εθνική Χρηματοστηριακή Α.Ε.Π.Ε.Υ.	Ελλάδα	2013-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	Ελλάδα	2009-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Leasing Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Προνομιάχος Α.Ε. Γενικών Αποθηκών Ελλάδος	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ⁽⁴⁾	Ελλάδα	-	-	100,00%
Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Γενικών Ασφαλειών «Η Εθνική» ⁽²⁾	Ελλάδα	2013-2018	100,00%	100,00%
Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. ⁽⁵⁾	Ελλάδα	-	-	100,00%
ΚΑΔΜΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
ΔΙΟΝΥΣΟΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	99,91%	99,91%
Κτηματική Κατασκευαστική Α.Ε. «ΕΚΤΕΝΕΠΟΛ»	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
ΠΡΟΤΥΠΟΣ Κτηματική Τουριστική Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Ελληνικά Τουριστικά Έργα Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	78,04%	78,04%
Εθνική Κτηματικής Εκμετάλλευσης Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Factors Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%
ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%
Probank Α.Ε.Δ.Α.Κ. ⁽¹⁾	Ελλάδα	2013-2018	100,00%	100,00%
I-Bank Direct Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Probank Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2018	99,87%	99,87%
NBG Μεσίτες Ασφαλίσεων Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	100,00%	100,00%
Ανάπτυξη Φραγκοκλησιά Ακινήτων Α.Ε. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%
Ηριωνά Κτηματική Α.Ε. ⁽⁶⁾	Ελλάδα	-	-	32,66%
NBG Malta Holdings Ltd	Μάλτα	2006-2018	100,00%	100,00%
NBG Bank Malta Ltd	Μάλτα	2005-2018	100,00%	100,00%
ARC Management Two EAD (Special Purpose Entity)	Βουλγαρία	2014-2018	100,00%	100,00%
Bankteco E.O.O.D.	Βουλγαρία	2016-2018	100,00%	100,00%
PNG Properties E.A.D. ⁽⁶⁾	Βουλγαρία	-	-	32,66%
I&B Real Estate ⁽⁶⁾	Βουλγαρία	-	-	32,66%
Banca Romaneasca S.A. ⁽²⁾	Ρουμανία	2013-2018	99,28%	99,28%
NBG Leasing IFN S.A.	Ρουμανία	2014-2018	100,00%	100,00%
S.C. Garanta Asigurari S.A. ⁽²⁾	Ρουμανία	2003-2018	94,96%	94,96%
ARC Management One SRL (Special Purpose Entity)	Ρουμανία	2013-2018	100,00%	100,00%
Egnatia Properties S.A. ⁽⁶⁾	Ρουμανία	-	-	32,66%
Stopanska Banka A.D.-Skopje	Βόρεια Μακεδονία	2014-2018	94,64%	94,64%
NBG Greek Fund Ltd	Κύπρος	2014-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2006 & 2008-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Χρηματοστηριακή Κύπρου ΛΤΔ ⁽¹⁾	Κύπρος	-	100,00%	100,00%
NBG Management Services Ltd	Κύπρος	2014-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Ασφαλιστική (Κύπρος) ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2018	100,00%	100,00%
Εθνική Γενικών Ασφαλειών Κύπρου ΛΤΔ ⁽²⁾	Κύπρος	2004-2018	100,00%	100,00%
National Insurance Agents & Consultants Ltd ⁽²⁾	Κύπρος	2008-2018	100,00%	100,00%
Quadratix Ltd ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	32,66%
Lasmane Properties Ltd ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	32,66%
CAC Coral Limited	Κύπρος	-	100,00%	100,00%
Aphrodite Hills Resort Limited ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	-
Aphrodite Springs Public Limited ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	-
Vibrana Holdings Ltd ⁽⁶⁾	Κύπρος	-	-	-
NBG Asset Management Luxemburg S.A.	Λουξεμβούργο	2018	100,00%	100,00%
NBG International Ltd	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2018	100,00%	100,00%
NBGI Private Equity Ltd ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2018	100,00%	100,00%
NBG Finance Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2003-2018	100,00%	100,00%
NBG Finance (Dollar) Plc	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2018	100,00%	100,00%
NBG Finance (Sterling) Plc ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	2008-2018	100,00%	100,00%
Titlos Plc (Special Purpose Entity) ⁽¹⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	-
Pangaea UK Finco Plc ⁽³⁾	Ηνωμένο Βασίλειο	-	-	32,66%
SINEPIA Designated Activity Company (Special Purpose Entity)	Ιρλανδία	2016-2018	-	-
NBG International Holdings B.V.	Ολλανδία	2018	100,00%	100,00%
Nash S.r.l. ⁽⁶⁾	Ιταλία	-	-	32,66%
Fondo Picasso ⁽⁶⁾	Ιταλία	-	-	32,66%

Σημείωση:

⁽¹⁾ Υπό εκκαθάριση.

⁽²⁾ Οι εταιρείες Εθνική Α.Ε.Ε.Γ.Α. και οι θυγατρικές της, καθώς και η Banca Romaneasca S.A., η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρος) ΛΤΔ, και το υποκατάστημα του Καΐρου, έχουν ταξινομηθεί ως «Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» (βλ. Σημείωση 11).

⁽³⁾ Η εταιρεία Pangaea UK Finco Plc ιδρύθηκε τον Μάιο 2018 και εκκαθαρίστηκε στις 8 Ιανουαρίου 2019.

⁽⁴⁾ Η εκκαθάριση της εταιρείας Καινοτόμες Επιχειρήσεις Α.Ε. (I-Ven) ολοκληρώθηκε στις 7 Μαΐου 2019.

⁽⁵⁾ Η πώληση της Grand Hotel Summer Palace Α.Ε. ολοκληρώθηκε στις 5 Απριλίου 2019.

⁽⁶⁾ Η πώληση της Εθνική Πανγαία Α.Ε.Ε.Α.Π. ολοκληρώθηκε στις 23 Μαΐου 2019.

Συμμετοχές με τη μέθοδο της καθαρής θέσης του Ομίλου και της Τράπεζας	Έδρα	Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις	Όμιλος	
			30.09.2019	31.12.2018
Α.Ε.Δ.Α.Κ. Ασφαλιστικών Οργανισμών	Ελλάδα	2014-2018	20,00%	20,00%
ΛΑΡΚΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2018	33,36%	33,36%
ΕΒΙΟΠ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.	Ελλάδα	2014-2018	21,21%	21,21%
ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.	Ελλάδα	2010-2018	39,93%	39,93%
PLANET Α.Ε.	Ελλάδα	2009-2018	36,99%	36,99%
ΠΥΡΡΙΧΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2012-2018	21,83%	21,83%
SATO Α.Ε. ΕΙΔΩΝ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΠΙΤΙΟΥ	Ελλάδα	2014-2018	23,74%	23,74%
ΟΛΓΑΝΟΣ Α.Ε. ΑΚΙΝΗΤΩΝ	Ελλάδα	2014-2018	33,60%	33,60%

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 24: Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς

Στις 18 Οκτωβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην εκκαθάριση του Sinerpia d.a.c. (βλ. Σημείωση 14).

Στις 7 Νοεμβρίου 2019, η Standard & Poor's αναβάθμισε το Πρόγραμμα Ι και το Πρόγραμμα ΙΙ των Καλυμμένων Ομολογιών σε BBB+ και στις 8 Νοεμβρίου 2019 την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. από Β- σε Β.

Στις 18 Νοεμβρίου 2019, η Τράπεζα ολοκλήρωσε τη διάθεση χαρτοφυλακίου μη εξυπηρετούμενων και χωρίς εξασφαλίσεις πιστωτικών καρτών, καταναλωτικών δανείων και επιχειρηματικών δανείων προς μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις συνολικής αξίας €1,2 δισ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ 25: Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις κατά την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος ανέλυσε την επίδραση του ΔΠΧΑ 16 στο πλαίσιο έργου που διενεργήθηκε σε επίπεδο Ομίλου, επί των υφιστάμενων διαδικασιών, δικλίδων ασφαλείας, συστημάτων, δεδομένων και συμβάσεων και θέσπισε πρόγραμμα υλοποίησης του ΔΠΧΑ 16 («το Πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16») για να διασφαλίσει την έγκαιρη και υψηλής ποιότητας εφαρμογή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16. Το πρόγραμμα ΔΠΧΑ 16 υλοποιήθηκε από τις Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών, Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας, Προμηθειών, Ψηφιακών Καναλιών, Διεθνών Αγορών και Πληροφορικής της Τράπεζας και εποπτευόταν από την Συντονιστική Επιτροπή του έργου. Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελούνταν από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του Ομίλου (Πρόεδρος), τον Γενικό Διευθυντή Πληροφορικής του Ομίλου και τους Γενικούς Διευθυντές Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας και Διεθνών Δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Συστάθηκε κεντρική Μονάδα Διαχείρισης Έργου (Project Management Office – PMO) και ορίστηκε Διαχειριστής του Έργου. Η Επιτροπή Ελέγχου ενημερωνόταν τακτικά από τα εκτελεστικά και ανώτατα στελέχη της διοίκησης σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης του Προγράμματος ΔΠΧΑ 16, καθώς και τις λογιστικές εκτιμήσεις και πολιτικές που εφαρμόστηκαν.

Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019, αύξησε τα περιουσιακά στοιχεία, τις υποχρεώσεις και τα αποτελέσματα εις νέον του Ομίλου κατά €136 εκατ., €132 εκατ. και €4 εκατ., αντίστοιχα. Η αναφερθείσα επίπτωση στα περιουσιακά στοιχεία και στις υποχρεώσεις του Ομίλου περιλαμβάνει ποσό €29 εκατ. που αφορά σε οικονομικές οντότητες οι οποίες έχουν ταξινομηθεί ως προοριζόμενες προς πώληση και διακοπείσες δραστηριότητες, το οποίο έχει αναγνωριστεί στα κονδύλια «μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση» και «υποχρεώσεις σχετιζόμενες με μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση». Αναφορικά με την επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια, ο δείκτης CET1 του Ομίλου μειώθηκε κατά 5 μ.β.

Ο παρακάτω πίνακας περιλαμβάνει τη συμφωνία των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις του Ομίλου και της Τράπεζας κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 με τις υποχρεώσεις μίσθωσης που αναγνωρίστηκαν κατά την 1 Ιανουαρίου 2019.

Συμφωνία των υποχρεώσεων μίσθωσης του Ομίλου και της Τράπεζας

	Όμιλος
Δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018	196
Επιλογή εξαίρεσης για βραχυχρόνιες μισθώσεις και περιουσιακά στοιχεία μικρής αξίας	(1)
Δικαιώματα παράτασης της διάρκειας μίσθωσης που είναι ευλόγως βέβαιο ότι θα εξασκηθούν	13
Κόστος ασφάλισης που απαιτείται από τη μίσθωση	
Προσαρμογή Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ)	
Μη προεξοφλημένες υποχρεώσεις μίσθωσης κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	208
Προεξόφληση	(105)
Υποχρεώσεις μίσθωσης κατά την 1 Ιανουαρίου 2019	103

Οι υποχρεώσεις μίσθωσης προεξοφλήθηκαν βάσει του IBR του Ομίλου κατά την 1 Ιανουαρίου 2019. Το μεσοσταθμικό επιτόκιο προεξόφλησης ήταν 2,9%.